پەیامی قیبلە
رۆشنبیری گشتی و ئیسلامی . زانست و ئیمان

زنجیرەی
٣٢

گفتوگۆی پشت حەج و عەمرە

پەیامی هاوکاریی

د.عومەر عەلی
٢٠١٩

زنجیرە (٣٢)

گفتوگۆی پشت حەج و عەمرە

پەیامی هاوکاریی

د. عومەر عەلی
٢٠١٩

پەیامی قیبلە
رۆشنبیری گشتی و ئیسلامی . زانست و ئیمان

ناوی کتێب: پەیامی هاوکاری - گفتوگۆی پشت حەج و عەمرە.

نوسەر: عومەر عەلی

دیزاینی ناوەوەو بەرگ: توانا ئەحمەد

چاپخانە:

تیراژ:

نرخ:

ژمارە ( )ی ساڵی ( )ی
لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکانی پێدراوە

بسم الله الرحمن الرحيم

پێش خوێندنەوە

خوای گەورە کە مرۆڤی دروستکردوە بەرپرسیاریەتی خستوەتە ئەستۆی، بەرپرسیاریەتیەکان وەك تەکلیفە شەرعیەکان بە گوێرەی توانایە، بۆ نمونە حەج واجبە لەسەر گشت مسوڵمانێکی بالغ ئەگەر بتوانێت، کەسێکی تر کە مسوڵمانە بەڵام ناتوانێت بچێت تەکلیفەکەی لەسەر هەڵگیراوە، کەسێك خوای گەورە پارەی پێداوە زەکاتی دەکەوێت، کەسێکی تر هەر مسوڵمانە بەڵام پارەی نی یە زەکات نادات، بە نەکردنی حەج یان نەدانی زەکات بۆ ئەم بابای مسوڵمانە لە ئیسلامەتیەکی کەم ناکات، واقعیەتی ئیسلامیش لەوەدایە بە گوێرەی توانا تەکلیفەکان دابەشکراوە، کەسێکیش توانای زۆری هەیە لە بواری جیاجیادا بەرپرسیاریەتیەکەی قورسترە، نمونەی حەج یان زەکات وەك هەوێنە لە ژیانی مرۆڤی مسوڵماندا، یانی دەکرێت کەسێك نەك جارێك حەج بتوانێت و بۆشی گونجاو بێت هەمو ساڵێك حەج بکات، یان دەیان وڵات بگەڕێت، لەم گەڕانەدا یان توانای گەڕانەدا دەبێت

بەرپرسیاریەتی خۆی لەیاد نەکات، کە دەکرێت زۆر کاری گەورەی تێدا بکات، وەك چۆن لە حەجدا بەو ماوە کەمە دەبێتە مایەی خێرێکی گەورە، سەفەرەکانی تریش دەرفەت بۆ دەستکەوتنی خێری گەورە، ئیتر بەو شێوەیە، نابێت مرۆڤی مسوڵمان هەردەم لە خەمی تاکی خۆیدا بێت، خەمهەڵگرتنی کۆمەڵگە گرنگی ئێجگاری پێدراوە لە شەریعەتی ئیسلامیدا، بەڵکو ئەوەی بۆ خۆت پێت خۆشە دەبێت بۆ بەرانبەریش پێت خۆش بێت و پێچەوانەکەی ناتەواوی ئیمانە، لەپاڵ هەرکارێکی شەرعیدا دەکرێت کاری تریشی لەگەڵدا ئەنجام بدرێت و شەرعیش دژی ئەوە نی یە، مادام لە چوارچێوەی شەرع دەرنەچێت، بۆ نمونە کەسێك حەج دەکات لەگەڵ ئەوەدا دوای حەجەکەش شتومەکێك بکڕێت بۆ قازانج و بژێوی لە خێری حەجەکەی کەم ناکات، مادام نیەتەکەی بۆ خوا بوە حەجەکە یان عەمرەکە.
سەفەری حەج یان عەمرە پەیامی گەورەی تێدایە، ئەو هەمو خەڵکە لە تەواوی دونیاوە لە یەك جێگەدا کۆدەبنەوەو ئاشنای یەك دەبن، دەکرێت زیاتر برەو بەو ئاشنایەتیەو تێکەڵیە بدرێت و سودی هاوبەشی تێدا بگۆڕدرێتەوە، بەندە بە دەرفەتم زانی چون سەفەرەکە بۆ حەج یان عەمرە بوەو هەردوکی کارو توێشوی قیامەتیە، پێم باش بو قوڵبونەوەیەکی تێدابێت لە گەشتن و تێگەشتنی ئەو شەرعە پاکەی کە بە ئێمە گەشتوە بە کەسانی تریش بگات. ئێوەو بەرچاو ڕونیەك و گفتوگۆکان بۆ پەرەپێدان.

پێش گفتوگۆ

حەجکردن ڕوکنێکە لە ڕوکنەکانی ئیسلام، پێویستە لەسەر هەمومان جارێك لە ژیاندا حەج بکەین گەر لە توانامانـدا هەبو، وەك خـوای گەورە دەفەرموێت (وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا) [آل عمران:٩٧]

عەمرەش فەرمودەی زۆری لەسەرهاتوە، بۆیە کوردانی خۆمان زیاتر حەجی تەمەتوع دەکەن، کە لەیەك کاتدا هەم حەج و هەمیش عەمرە دەکەن، بۆ ئەوەی لە یەك سەفەردا هەم فەرزەکە بەجێ بهێنرێت، هەمیش خەیری عەمرە بەدەست بکەوێت.
لە ئەم ڕۆژگارەدا زۆر باسی حەج و عەمرە دەوروژێنرێت و ئەهمیەتی کەم دەکرێتەوە لە دڵی خەڵکدا، بیانوی جۆر بەجۆری بۆ دەدۆزرێتەوە، لە بنەڕەتدا فکری ئیلحادیە، بەڵام بەرگی قەومی بەبەردا دەکرێت جارێك و جارێك خەمخۆری هەژاری دەخرێتە پاڵ، تا کۆتا جار ڕاپۆرتێك کە وای نیشان دەدات ئەو گەشتە گەشتێکی زیاتر خۆشی بێت تا ڕۆحی.
هەمو ئەوانە ناتوانن ببنە ڕێگر لە بەردەم حەج و عەمرەدا، ئەو گەشتەش گەشتێکی ڕۆحیە لە ڕاستیدا، لەگەڵ ئەوەشدا چ لەوە خۆشترە کە تۆ ڕۆحت ئاسودە بو دەکرێت لەو ڕوانگەوە بەخۆشیش وەسف بکرێت، بەڵام گەر بێت و جانبە ڕۆحیەکەی لێ دابڕنین ئەوسا خەڵك بێگومان ناچێت بۆ ئەوێ، دەچێت بۆ ئەستەنبوڵ کە ئاو و هەوای خۆشترەو مەسرەفی کەمترو ناوهاتنەوەشی ناوێت، ئەوساش ئەوانەی بەناوی خەمی هەژاران و دژی عروبەوە قسە دەکەن، ناڵێن مەڕۆ بۆ تورکیا! یان ئەو پارەی لە گەشتی تورکیاو ئێراندا سەرفی

دەکەیـت بیـدە بـە هـەژار، تـا ئێسـتە بـە ژمـارە ٢٠٦ سـەفەری وڵاتانـی جیهانـم کـردوە، لـەو ٢٠٦ جـارە ٢ جـاری بـۆ سعودیە بـوە، جارێـك بـۆ حەج و جارێـک بـۆ عەمـرە، زۆرکـەس پرسـیویانە بـۆ ڕۆشـتویت بـۆ حـەج یـان عەمرەو پارەکـەت بدایـە بـە هـەژار، ٢٠٤ سـەفەر جێگـەی پرسـیار نـی یـە! ٢ سـەفەر جێگـەی پرسـیارە! ئەمانـەش لـە ڕاسـتیدا تایبەتمەندیـە حـەق نـی یـە بکرێتـە جێگـەی پرسـیار، چـون گـەر وەکـو ئـازادی تاکیـش سـەیری بکەیـن، دەکرێـت لـە ژیانمانـدا دەیـان جـار بچیـن بـۆ سعودیەش هـەروەك سـەفەر، وەك هـەر چـۆن دەچیـن بـۆ وڵاتانـی تـر.

تـا ئێسـتە بیسـتوتانە کەسـێك بچێـت بـۆ دوبـەی و پێـی بڵێـن مـەڕۆو پارەکـە بـدە بـە هـەژار؟! ئـێ خـۆ ئەوێـش وڵاتـی عەرەبیـە، بێگومـان هوتێـڵ و مەسرەفیشـی زۆر گرانـە، مەسـولەکان بـەردەوام بـە ڕێگـەی لوبنانـەوەن، کەسـێك پێـی وتـون ئـەرە کاکـە چ دەکـەن لـە لوبنـان! ئـەو پـارەی دەیـدەن بـە ......طـوط..... بیـدەن بـە هـەژار!

لـە کـۆی ٤ مەزهـەب ٣ لـە مەزهەبـەکان دەفەرمـون حەجکـردن واجبـە دەسـتبەجێ، هەرکـە توانیـت بڕۆیـت نابێـت دوای بخەیـت! وەك چـۆن کـە مـرۆڤ باڵـغ بـو دەبێـت نوێـژ بـکات، هـەرکات بانـگ دەدات دەبێـت نوێـژی خـۆی بـکات، خـۆ نابێـت نوێـژی ڕۆژێـك بخاتـە ڕۆژێکـی تـر، کاتـی دیـاری کراوی خـۆی هەیـە، خـۆ نابێـت ئێستە کـە ڕەمەزانـە ڕۆژو نەگریـن و دوای ڕەمـەزان بـە نیەتـی ڕەمـەزان بـە ڕۆژو بیـن، مەگـەر عـوزر هەبێـت، ئایەتەکـەش خـۆی عوزرەکـەی دەستنیشـانکردوە، ئەگـەر کەسـێك ئاسـان بـو بـۆی سـەفەرەکە، واتـە گـەر نەیتوانـی ئـەوە خـۆ هیـچ بـەڵام کـە توانـی نابێـت دوای بخـات.

پـارەی چ وڵاتێکـی عەرەبـی وەیـان کوردسـتانی خۆمـان لـە دەسـتێکی ئەمیندایـە؟! کـوا بەیتـول مـاڵ هەیـەو پارەکـە بـە عەدالـەت تەوزیـع

بکرێت تا ئەوەندە لە خەمی ئەوەدا بیت ئەو پارەی کە بۆ مەسرەفی خۆمان دەیکەن لێکی بدەینەوە!
لە کوردستاندا وەك باج خرایە سەر عەمرەکاران بەناوی یارمەتی پێشمەرگە! هەر عەمرە کارێك ١٠٠ دۆلاری لێ وەردەگیرێت، کوا؟ ئەو پارە چی بەسەرهات! ڕۆژێك لە ڕۆژان ئامارێکتان بینی بلێن ئەوەندە پارە لە عەمرەکاران کۆکرایەوەو درا بە پێشمەرگە! بێگومان نەخێر، بە بڕوای من ئەو ١٠٠ دۆلارە زوڵمێکی زۆر گەورەیەو لە عەمرەکاران دەکرێت!
تا قیامەتیش کەس ناتوانیت پرۆژەی حەج و عەمرە بوەستێنێت و هەردەم بە قەرەباڵغی دەمێنیتەوە، تا زیاتر سود لە تەکنەلۆژیاش وەرگیرێت بۆ فراوانکردنی سنوری مەککە، موزدەلیفە، مینا، جەبەل ڕەحمە، حەجکاران زۆرتر دەبن و هەردەم دەبێت سنوردابنرێت بۆ حەج، گەرنا ساڵانە لە بری ٣ بۆ ٤ ملیۆن دەیان ملیۆن دەچن بۆ حەج.
ئەوەشی کە ژنی نەهێناوەو توانای حەجکردنی هەیە دەبێت هەر بچێت، هەتا ژن هێنانیش بیانو نی یە بۆ دواخستنی حەج، مەگەر لە حاڵێکدا کەسەکە ترسی کەوتنە تاوانی هەبێت، چون حەجکردن واجبە، بەڵام ژن هێنان موباحە.
دەکرێت هەر ژن نەهێنێت، گوناحباریش نابیت، بەڵام گەر حەج نەکەیت وە توانات هەبو، ئەوا قەرزار دەبیت.
ئەمانە فرسەتە زۆرجار لە دەست دەچێت، بۆیە زانایان دەڵێن واجبە دەستبەجی، هەرکە توانیت بڕۆیت دەبێت بڕۆیت، بۆ نمونە من خۆم کە حەجم کرد ژنم نەبو، بۆم گونجاو رۆشتم، لەوەتەی ژنم هێناوە بۆم نەگونجاوەتەوە جارێکی تر، گەر ئەوکاتە ژن هێنانم بکردایە بە بیانوی ئەوسا چ!

لـه رۆشـتنم بـۆ حـەج و عەمـرە، بـە تایبـەت لـە عەمرەکـەدا دەیـان زانـای گـەورەو نـاودارم دی، میوانـداری گـەرم و گوڕیـان لێکـردم، هـەر لـە زانکۆی ئـوم القـری لـە مەکـە، هـەر لـە زاناکانـی مەککـەو مەدینـەو جـدە تـا دەگاتـە پایتەختـی وڵاتەکـە ریـاز رۆشـتم، زۆر باسـی گرنـگ لـەو سـەفەرانەدا تاوتوێمکـرد، ئـەوەی کـە گرنـگ و بـە پێویسـتی بزانـم دەیانخەمـە ڕو، وەك چـۆن لـە یاداشـتەکانمدا هاتـوە بـە شـێوەی گفتـو گـۆ.

دەروازە

د عەلـی شـەریعەتی دەڵێـت: کاتێـك شـیعەکان لـە حـەج دەگەڕێنـەوە باسـی نارەحەتـی و ئەزیەتـی ئەنجامدانـی حـەج دەکـەن، بـەڵام کاتێـك لـە کەربـەلا دەگەڕێنـەوە باسـی لایەنـی ڕۆحـی دەکـەن.

کـوردی خۆشـمان بـە گشـتی چـون دەرفەتـی سـەفەر نەبـوەو ئەزمونـی سـەفەرمان نـی یـە، وا دەزانیـن ئیتـر سـەفەر ئـاو خواردنەوەیـە، بـەڵام سـەفەرکردن هـەر بـە گشـتی ئەزیەتـە، لـە فەرمودەیەکداهاتـوە (السـفر قطعـة مـن العـذاب) واتـە سـەفەر بەشـێکە لـە عـەزاب، چـون سسـتمی خـەو و خـواردن دەگۆڕێـت، جێگۆڕکـێ دەکرێـت، هەیـە چـون ئەوەنـدە سـەفەری نەکـردوە لـە ماڵـی خۆیـداو سـەرینەکەی خـۆی نەبێـت خـەوی لـێ ناکەوێـت، سـاڵی پـار ٣ کـەس سـەفەری تورکیامـان ڕێکخسـت لەوێشـوە بـۆ کوردسـتان، ئەوکاتـە بـو کـە مەتـاری کوردسـتان داخرابـو بەهـۆی ڕیفراندۆمەکـەوە، یەکـێ لـەو برادەرانـەم لەگـەڵ ئـەوەش لـە هۆتێلێکـی خۆشیشـدا بویـن هەتـا بەیانـی خـەوی لـێ نەدەکـەوت!

مەبەسـت لەمانـە تێگەشـتنە لـە سروشـتی سـەفەرو جێگۆڕکـێ، دینـی ئیسـلامیش دینێکـی واقعیـە، لەمـڕۆدا خەڵکـی ئەوەنـدە لـە دونیـای خەیاڵـدا دەژی توشـی شـۆك دەبێـت، وا دەزانێـت کـە کارێـك بـۆ خـوا کـردت ئیتـر دەبێـت موعجیـزەی لەگەڵـدا بێـت! هەرئەوەنـدە سـەفەری

حـەج بـکات دەیەوێـت ئـارەق نـەکات، باشـترین خـواردن وەك سـفرەکە کـە لـە ئاسـمانەوە دابـەزی (المائـدة) بـەردەوام حـازر بێـت بـۆی!

دەبێـت لـەوە تێبگەیـن حەجکـردن تاقیکردنەوەیـە، تاقیکردنـەوەی هـەم مالـی و هەمیـش جەسـتەیی، تاقیکردنەوەکانـی خـوای گـەورە جۆربەجـۆرە، بـۆ نمونـە نوێـژو رۆژو تەنهـا بەدەنیـە، زەکات تەنهـا تاقیکردنـەوەی ماڵـە، بـەڵام حـەج هەردوکـی پێکەوەیـە، پـارەش دەدەیـت و ئەزیەتیشـت دەبێـت.

چەندیـن جـار تکتـی تەیـارەم فەوتـاوە، چاوەڕوانـی زۆرم کـردوە لـە مەتـاردا، جـار هەبـوە تەیارەکـە بەجێـی هێشـتوم، تکتـی تەیـارەم گـۆڕاوە بـۆ ١٧ رۆژ دوای وادەی سـەفەر، هیچیـش لەوانـە هـی کاتـی حـەج نەبـوە، خۆشـبەختانە هەمـو هێڵەکانـی فڕۆکەوانـی چـون ئـەوان واقعیـن و لـە دۆخـی حـەج بـە تایبەتـی تێدەگـەن، دەبینـی لـە مەتـاری جـدە یـان مەدینـە زۆرجـار حاجیـەکان تەئخیریـش دەبـن لـە وادەی خۆیـان تەیـارە هەرچاوەڕوانـی دەکات، لـە کاتێکـدا وەك قانـون دەتوانێـت چاوەڕوانـی نـەکات، چـون ئـەوە کێشـەی ئـەو نـی یـە مـادام وادەکـەی دیـاری کـراوە، کـە رۆشـتم بـۆ حـەج هێشـتا جنسـیەی بەریتانیـم نەبـو، بـە هێڵـی قوبروسـی ڕۆشـتین بـۆ حـەج لەمسـەرەوە کـە ڕۆشـتینە قوبـروس بۆمـان نەبـو بڕۆینـە دەرەوە، چـون فیـزەی قوبروسـمان نەبـو، بـەڵام لەوسـەرەوە کـە گەڕاینـەوە چـون لـە جـدە دواکەوتیـن تەیارەکـەی قوبـروس بـۆ لەنـدەن بەجێـی هێشـتبوین، ناچـار ئـەوان باشـترین هوتێـل و خواردنیـان پێدایـن، بردینیانـە دەرەوەش و پیاسـەی قوبروسیشـمان لـێ کـرد، لـە کاتێکـدا فیزەشـمان نەبـوا یانـی تـۆ سـەیر هێڵـە ئاسـمانیە جیهانیـە نـا ئیسـلامیەکانیش موراعاتـی دۆخـی حـەج دەکـەن، بـەڵام زۆرکـەس هەیـە لـە حـەج دێتـەوە هـەر ئـەوە نـی یـە هـەزار کفـر بـکات!

ڕێـك وەك شـیعەکان هەیـە کـە هاتـەوە باسـی مەشـەقەی حـەج دەکات، زۆریشـی دەگەڕێتـەوە بـۆ ئـەوەی بـە پیـری حـەج دەکەیـن، ئەسڵ ئەوەیـە بـە گەنجـی بیکەیـن نـەك پیـری، تـۆ کـە گەنجـی گـوڕت تیایـە، ئەزیـەت چـی یـە، مـن کـە ڕۆشـتم بـۆ حـەج هـەر گەمـەم بـە پـاس و تەکسـی لـێ دەهـات، چێـژم وەردەگـرت کـە لـە جەبـەل ڕەحمـەوە بـە پـێ دەرۆشـتم بـۆ موزدەلیفـە، کـە ڕۆژ بویـەوەو لـە موزدەلیفـەوە بـۆ مینـاو رەجمـی شـەیتان کـە رۆشـتین بەرەبەیانـی جـەژی قوربـان، ئێسـتە کـە ئـەم دێـڕە دەنوسـم و دەگەڕێمـەوە بـۆ ئەوکاتـە تەزیـن بـە جەسـتەمدا دێـت!
پیرێکیـش خسـویانەتە نـاو عەرەبانەیـەك و خـەوی لـێ کەوتـوە! ئاخـر توخـوا ئـەوە کـەی حەجـە! بۆیـە تـا بۆتـان دەکرێـت بـە گەنجـی بـڕۆن بـۆ حـەج، بـۆ عەمـرە، ئەسڵەن ئەوەنـدە فیتامینـی ئیمانـی لـێ وەردەگریـت تا مـردن بەشـت بـکات، پۆلـی یەکـی جامیعـە بـوم کـە رۆشـتم بـۆ حـەج لـە کارگەیەکـدا کارم دەکـرد بـە تەنهـا نوێـژم دەکـرد، زۆر بەزەیـم بـە خۆمـدا دەهاتــەوە کاتــی نوێــژەکان کارتۆنێکــم پەیــدا دەکــردو لــە ســوچێکدا نوێژەکـەم دەکـرد، کـە ڕۆشـتم بـۆ حـەج و بینیـم بـە ملیـۆن خەڵـك هـاوار دەکات (لبیـك اللهـم لبیـك لبیـك لا شـریك لـك لبیـك ان الحمـد والنعمـة لـك والملـك لاشـریك لـك) ئـا لـەو کاتـەدا لـە ناخـەوە هەسـت بـە مـرۆڤ بونـی خـۆت دەکەیـت، هەسـت دەکەیـت مومارەسـەی کارێکـی زۆر دروسـت دەکەیـت، ڕۆحیـەن وا ئـاوت دەدات تـا مـردن مەفعولـی ئـەو ئـاوە بمێنێت.
کەسـێکیش ڕۆشـت بـۆ حـەج نـە وەحـی بـۆ دادەبەزێـت، نـە دەبێتـە فریشـتەش کـە گەڕایـەوە، زۆر زۆر ئاسـاییە تاوانیـش بـکات، نابێـت ئەوانە بکرێتـە ڕێگـر لەبـەردەم حەجـدا، حەجیـش هـەروەك چـۆن نوێـژ فـەرزەو کەسـی نوێـژ خوێـن تـاوان دەکات، حەجیـش بـە هەمـان شـێوە، تەنهـا ئەوەندەیـە کەسـێك حەجـی کـرد مەلەفەکـەی سـپی دەبێتـەوە لای خـوای

گـەورە، باشـترە وریـا بێـت و مەلەفەكـەی ڕەش نەكاتـەوە، دواخسـتنی حـەج یـان بـۆ كاتـی پیـری، وە زۆرجـار كەسـەكە دەمرێـت و فرسـەتەكەی لەدەسـت دەچیـت زۆر خراپـە، بـە گەنجـی حـەج بكـەو فەرزەكـە بەجـێ بهێنـە، هـەزار تاوانـی گـەورەش بكەیـت كاریگـەری لەسـەر حەجەكـەت نابێـت.
سـەرەتای گفتوگـۆكان لەگـەڵ مامۆسـتایانی زانكـۆو زاناكانی سـعودیە بەم شـێوەیە دەسـتی پێكـرد. لێـرەدا جێگـەی خۆیەتـی وەك تێبینـی لەسـەر وشـەی شـێخ، لەنـاو عەرەبەكانـدا شـێخ واتـە زانـا، وەك چـۆن خۆمـان وشـەی مـەلا بـەكار دەهێنیـن، كـە وتمـان مـەلا مەبەسـتمان پێـی كەسێكی زانایـە لەبـواری دینیـدا، ئـەو شـێخە جیایـە لـەو شـێخانەی خۆمـان كـە وەك گـروپ هـەن.
بۆیـە ئەوانیـش زیاتـر هـەر شـێخەكە لەسـەر زوبانیـان سـوكەو وە جوانیشـە بۆیـە بـەكاری دەهێنـن، نـەك وەك لای خۆمـان ئێسـتە نـاوی مەلایـان ناشـرین كـردوە، بـە جۆرێـك مـەلاش پێـی خـۆش نـی یـە بـە مـەلا بانگـی بكەیـت، بۆیـە ئێسـتە وشـەی ڕێـز بـۆ مـەلا بـوە بـە مامۆسـتا، یـان هەردوكـی پێكـەوە.
عومەر عەلی: سڵاوتان لێ بێت شێخ.
شـێخ: ئـەو شـێوە سـڵاوكردنە سـڵاوی كەسـانی عەوامـە، بـە سـەلامی ئیسـلام سـەلام بكـەو بڵـێ السـلام علیكـم.
عومـەر عەلـی: بمبـورە تـۆ ڕاسـت دەكەیـت، ئەسـڵ ئەوەیـە لـە وڵاتـی ئیسـلامیدا بـە سـەلامی ئیسـلام سـەلام لەیەكتـر بكەیـن، مـن چـون لـە وڵاتێكـی نـا ئیسـلامیەوە هاتـوم و ڕۆژانـە لەگـەڵ كەسـانی نـا مسـوڵماندا تەعامـول دەكـەم دەمـم لەسـەر ئـەم سـڵاوانە ڕاهاتـوە، بۆیـە ئێسـتە دەڵێـم: السـلام علیكـم.

شێخ: بارك الله، وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته.
عومەر عەلی: دەمەوێت یارمەتیمان بدەیت و ساڵانە چەند کورسیەکمان بۆ دابین بکەن بۆ خوێندنی زانستە شەرعیەکان، لە ئەوروپاوە کەسمان زۆرە، زمان زان و زیرەك و دڵسۆز بەڵام لە بواری علومی شەرعیدا لاوازن، جا دەمانەوێت بێن بۆ ئێرە بۆ خوێندن و دواتر بگەڕێنەوە بۆ ئەوروپاو کاری دەعوەو بانگەواز بکەن.
شێخ: ئێوە سەر بە چ تەیارێکن، خۆت دەزانیت ئیخوانەکان کێشەن و حیزبایەتی لە ئیسلامدا نی یە!
عومەر عەلی: من پرۆژەی دەعەویم پێ یە، کێشەی ئێمە لە ئەوروپا نە ئیخوانە نە سەلەفی، لەوێ ئێمە کێشەی ئیمانی و ئەخلاقیمان هەیە، کەسێك مسوڵمان دەبێت خۆ ئێمە ناڕۆین باسی ئیخوان و سەلەفی بۆ بکەین، بۆ ئەمەتان کردوەتە عوقدەی نەفسی و بەم نەفەسەوە لە هەمو جێگەیەك کار دەکەن.
شێخ: خۆ تۆ ئیخوان نیت؟
عومەر عەلی: بۆ یەکسەر دادەبەزن بۆ ئاستی شەخسی، گریمان من ئیخوانم داواکەم ناشەرعیە؟ ئەوە پرۆژەی منە فەرموی سەیری بکە؟
شێخ: ماشاء الله دیارە ئێجگار زۆر چالاکن بەڵام تۆ شیعەیت؟ چون لە وێنەی وتارەکاندا عەمامەی ڕەشت بەسەرەوەیە!
عومەر عەلی: کەمێك پێش ئێستە ئیخوان بوم چ زو بوم بە شیعە، من ناوم عومەرە دەبو هەر بەناوەکەمدا ئەو پرسیارەت نەکردایە! ئەوە عەمامەی ڕەش نی یە، لای ئێمە پێی دەوترێت جامانە، ئێوە چۆن ئەم شماخە سورە بەکار دەهێنن، ئێمەش ئەم جامانە ڕەشە. (خەریك بو بڵێم ئەی تۆ پارتیت هههە)
شێخ: بەڵێ ئێوە ئەحفادی سەلاح الدین ن خۆشمان دەوێن.

عومـەر عەلـی: ئێمـەش ئێوەمـان خـۆش دەوێـت، کـە بـەم شـێوە دەمانناسـن حـەز دەکـەم هەڵوێسـتتان بزانـم لەسـەر ئـەو قـات و قڕیانـەی بەسـەر نەوەکانـی ئەحفـادی سـەلاح الدیـن هاتـوە بەنـاوی ئەنفـال ئێـوە هەڵوێسـتتان چـی بـو؟

شـێخ: ئێمـە زۆر بـێ ئاگابویـن تـا سـەدام لـە کۆیتـی دا، ئەوسـا بـە ئـاگا هاتینـەوەو هەڵوێسـتمان زۆر تونـد بـو لەسـەر سـەدام و قـات و قڕیەکانـی کوردیـش، ئیشـی زۆرمـان لەسـەری کـرد، بـە هەمـو شـوێنێکدا بڵاومـان کـردەوە، هەتـا ئێسـتە بەڵگـەکان لـە مەکتەبەکانـدا هەیـە.

عومـەر عەلـی: گـەر ئـەو هەڵوێسـتە زوتربوایـە لای ئێمـە باشـتر دەبـو، مـن فەتواکـەی شـێخ بـن بـازم خوێندوەتـەوە لەسـەر کافرێتـی سـەدام و چواندنـی بـە مونافیقـەکان، کـە داوای کـردوە تـا تەبـەرای بەعسـی بونـی خـۆی بـە عەلەنـی نـەکات حسـابی کافـری بـۆ دەکرێـت، چـون سـەرۆکێکی عەلمانیـە کافـرە، بـەڵام ئـەو فەتوایـە لـە دوای شـەڕی کۆیتـەوە بـو، خۆزگە بەلانـی کەمـەوە لـە ١٩٨٨ دەبـو، لـە کاتـی کیمابارانـی هەڵەبجـەدا.

شـێخ: ڕاسـت دەکەیـت، وەك وتـم ئێمـە بـێ ئاگابویـن، جگـە لـەوەش ئەوسـا ئیعـلام وەك ئێسـتە بەهێـز نەبـو، مـن دەتنێـرم بـۆ لای رەئیـس قسـم لـە بەشـی ئوسـوڵ الدیـن قسـەی لەگەڵـدا بکـە.

لەگەڵ ڕەئیس قسم

عومـەر عەلـی: اسـتاذ گیـان تـۆ خـۆت رەئیسـی قسـمیت و ئیمامـی حەرەمیشـیت، مـن تێبینیـم کـردوە لـەم سـعودیەدا لەگـەڵ ئـەوەی وڵاتێکـی ئیسلامیشـەو لـە هەمولایەکـەوە مزگـەوت و وتـارو چالاکـی جـۆر بەجۆریـش هەیـە، هێشـتا موئەسەسـەی گـەورەی دەعـەوی تێدایـە بـۆ کەسـە بێگانـەکان، بـەڵام تـۆ بیهێنـە بەرچـاوی خـۆت ئێمـە لـە وڵاتـی بێگانـەدا دەژیـن، لەبـەر ئـەوە پێویسـتی ئێمـە ئێجـگار زۆرە، ئێـوە دەبێـت

لـە ئاسـتێکی گـەورەی خەمخۆریدابـن، مەشـروعی گـەورەی دینـی نەکـەن بـە قوربانـی سـیراعی نەخـوازراو، واقـع بیـن بـن.
شـێخ: باشـترە تـۆ پەیوەنـدی بکەیـت بـە سـەفارەتەوە لـە سـەفارەت بەشـی ملحـق الثقافیمـان هەیـە لەوێـوە کارەکانتـان ئەنجـام بـدەن.
عومـەر عەلـی: مـن منداڵ نیـم، بـەم زمانـە قسـەم لەگەڵدا مەکـە، ئەگـەر دەتەوێـت لـە کۆڵـی خۆتـم بکەیتـەوە هـەر ئێسـتە کـە ڕۆشـتم ئیتـر لـە ژیانتـدا نامبینیتـەوە، ئەمـە مەشـروعێکی دەعەویـەو ئەمانەتێکـی گەورەیـی خواییـە، تـۆ شـتێکت پـێ بکرێـت و نەیکەیـت بەرپرسـی لـە قیامەتـدا، مـن وەك خـۆم پێویسـتی هیچـم پێتـان نـی یـە.
شـێخ: دەتنێـرم بـۆلای شـێخێکی گـەورەی خۆمـان و لـەوێ لـە ماڵیـان پێکـەوە دابنیشـن و چاکتـر لەیـەك تێبگـەن، ئـەو لـە جدەیـەو خـۆم پەیوەندیەکە ڕێـك دەخـەم، تۆ بـڕۆ بـۆ جـدە تـا پەیوەندیـت پێـوە دەکەن.
عومـەر عەلـی: کەوابێـت مەشـروعی خوێندنەکـە هیـچ، مـن کەسـێکی سـەربەخۆم پەیوەندیـم بـە ئیخوانـەوە کـرد ٤ کورسـیان پێـداوم لـە ١٧ زانکـۆی جیهـان، سـاڵانە بخوێنـن بەبـێ بەرانبـەر، هەتـا پـارەی مەسـرەف و داخلیشـی دەدەن، دەبینـی ئـەوان چـۆن لـە خەمـی دەعـوەدان.
شێخ: حیزبایەتی حەرامەو ئەوان ئاژاوەگێڕن!
عومـەر عەلـی: استاذ گیـان ئیخـوان لـە ئەوروپـاو ئەمەریـکا بـە سـەدان ڕێکخراویـان هەیـەو ئیـش دەکـەن، لـە هیچێـك لـەو وڵاتانـە حیزبێکیـان نـی یـە لـە حکومەتـدا، مەگـەر وەك تـاك بەشـداری حیزبەکانـی ئـەوێ بـن، بـەڵام ئیخوانـەکان کار دەکـەن، لـە خەمـی پـەروەردەو پێگەیانـدن و ئەخلاقـی خەڵکـدان.
شێخ: نا ئەوان خۆت دەزانیت من حەزناکەم زیاتر لەسەریان بڵێم!
عومـەر عەلـی: بەڵـێ ئوسـتاز گیـان مـن خـۆم لـە واقعەکـەدا دەژیـم و

چاك دەزانـم ئـەوان ئیـش دەكـەن، بـەڵام بەداخـەوە شـێخەكانی ئێـرە كـە دێـن بـۆ ئـەوێ ئـەوان زەمینـەی بـۆ دەسـازێنن و ڕێزێكـی زۆریـان لـێ دەگـرن و ڕێكلامێكـی زۆریـان بـۆ دەكـەن و دەسـت دەگـرن بـە سـنگەوە شـێخێكی گـەورە لـە بیـلاد الحرمیـن ەوە هاتـوە، كەچـی دەچینـە سـەر مینبـەر لەبـری ئـەوەی باسـی ئیمـان و ئەخـلاق و واقعـی خەڵكەكـە بـكات، كەچـی هەمـو جارێـك زەجەیـەك دەنێنـەوەو شـتگەلێك دەكـەن بـە كێشـە ئەسـڵەن كێشـەی ئێمـە نـی یـە!

شێخ: ئێمە زەختمان لەسەرە لە دوای ٢٠٠١/٩/١١ زۆر شت گۆڕاوە.

عومـەر عەلـی: لـە هەمـو ئەوانـە تێدەگـەم، گـەر كار بـە ڕێـك و پێكـی و شـەفاف بێـت چ باكێـك هەیـە، بـەڵام ئێـوە كەیسـەكان تێكـەڵ دەكـەن بـە نەفەسـی سـیراعی سـعودیەوە لـە هەمـو شـوێنێك كار دەكـەن، یەكێـك لـە تایبەتمەندیەكانـی ئیسـلام ئەوەیـە ئیسـلام دینێكـی واقعیـە، هەتـا زانـاكان فتواكانیـان لـە جێگەیەكـەوە بـۆ جێگەیەكـی تـر گۆڕانـكاری بەسـەرداهاتوە، كەچـی ئێـوە نازانـم بـۆ ورد دۆخـەكان ناخوێننـەوە.

شـێخ: لەگـەڵ ئـەو شـێخە جـدە قسـە بكـەن و بگـەن بـە نەتیجەیەك،ئـەو زۆر كاری پـێ دەكرێـت.

عومەر عەلی: هیوادارم گەورە بیربكەنەوە، السلام علیكم

دوای چەند رۆژ لەگەڵ شێخەکەی جدە

شێخ: یاخوا بەخێربێن نەوەی سەلاحەدین، فەرمون بچنە کتێبخانەکەوە بە ئارەزوی خۆتان کتێب هەڵگرن.
عومەر عەلی: دەزانی تێبینیەکی گەورەم لەسەر ئەم کتێبانە هەیە کە زاناکانی ئێرە بەناوی خۆیانەوە چاپی دەکەن!
شێخ: چ تێبینیەك؟
عومەر عەلی: ئەڵبەت لە بواری تەدویندا دەستخۆشی زۆرم هەیە بۆ زانایان و گرنگی زیاتریان داوە، هەندێك لە کتێبی زاناکانی پێشینمان کە زانایانی سەردەم هاتون شەرحیان کردوە ڕەئی خۆیان کە پێچەوانەی ڕەئی هەتا خودی ئەو زانایانە بوەو باوەڕیان پێی نەبوە تێیان کردوە، بە کورتی لە پاڵی ناوی ئەو زانایانەدا ڕەئی موخالیفیان تێکەڵ کردوە، بەڵام بە گشتی چون بابەتەکان زانستین و بە بەڵگە کار دەکەن من کێشەم نی یە، تەنها ئەوەندە هەندێك جار رەئی شاز زۆر زەق دەکرێتەوە وەك وابێت ئیجماعی لەسەر بێت.
شێخ: من زیاتر لەبواری کۆمەڵایەتی و دەعوەی گشتیدا کار دەکەم نەك نوسین، تێبینیەکەت جێگەی گرنگیە، هەوڵ بدە نوسراوەکانیشت لێرە بۆ چاپ بکەن، لەگەڵ شێخەکان وا بزانم بێتاقەت بویت.
عومەر عەلی: بەڵێ زۆریش بێتاقەت بوم نەشمتوانی بیشارمەوە، من کە هەر دانیشتم لەگەڵیان بە هجوم ئەوان دەستیان پێکرد، جگە لەوە هەستم کرد کەم سەیرم دەکەن، مرۆڤ خاوەنی عیزەت و کەرامەتە، نابێت زانا وابێت، منیش لە جێگەی خۆمدا کەسانێك دێن بۆلام و تامەزرۆی بینینمن، کەسێك بێتە لام ئەگەر ئاسودە نەبو خۆم بە تاوانبار دەزانم! لەگەڵ ئەوەدا من مەمنونیانم بەلانی کەمەوە ئێوەیان پێ ناساندنم، من دو پرۆژەم هەبو دانەیەکیان دەکرا لای ئەوانەوە بێت

کە پرۆژەی خوێندن و زەماڵەی خوێندن بو بەڵام ئیستجابەیان نەبو.
شێخ: دەچین بۆ نوێژی مەغریب پێکەوە، کۆمەڵێك زانام دەعوەت کردوە بەهۆی ئێوەوە بۆ ئێوارەو لە دارو ئیستراحە گفتوگۆی گەرم دەکەین.
عومەر عەلی: ئەزیەتتان کێشاوە، زۆر گرنگە رەخساندنی گفتوگۆو لێك تێگەشتن، لە ئەمڕۆدا ئێجگار زۆر پێویستە کە بەو ڕۆحیەتەو سنگفراوانیەوە بین لە ئاستی یەکتریدا.
دوای مەغریب و نان خواردن
شێخ: حاڵی ئێوە چۆنە لە غەرب.
عومەر عەلی: لە بەریتانیا وەزعی مسوڵمان زۆر باشە، ئەڵبەت خوا خێری پاکستانیەکان بنوسێت بە پلەی یەك جێگەی دەستیان زۆر دیارەو مزگەوتی زۆریان کردوەتەوەو بون بە سەنتەرو کۆمۆنتی و ئیسڵاح و خەمخۆری گشتی، ئێستە ڕۆژ لە ڕۆژ زیاتر بەرەو پێش دەچێت، ئەوروپاش بە گشتی هەر باشە، تەنها چەند وڵاتێك نەبێت ئیعلامیان ڕقی خەڵك دەجوڵێنن بەرانبەر مسوڵمان، وە ئەمەریکاش دوای ٩/١١ ئەزیەتی مسوڵمانان زیاتر دەدات.
شێخ: باشە ئەوانەی کە ئەزیەتیان دەدەن بۆ لەوێ دادەنیشن؟ ئێمەش مزگەوتمان زۆر کردوە لەو وڵاتانە.
عومەر عەلی: یا شێخ کە دەوترێت مسوڵمان، خۆ هەموی ئەو کەسانە نین کە تازە ڕۆشتبێتنە ئەو وڵاتانە، مسوڵمان هەیە لەوێ ١٠ پشتی لەوێ لە دایك بوە، جگە لەوە خۆ مسوڵمان لە غەربدا تەنها خەڵکی شەرق نین، بە مەلاین مسوڵمان هەیە خەڵکی وڵاتەکە خۆیەتی، بۆ نمونە ئەجدادو ئابادی لە بەریتانیادا لە دایك بوەو خۆی بەریتانیە بەڵام مسوڵمانە ئەمە بڕوات بۆ کوێ؟ بۆیە من ئەمەم پێ

ناخۆشـه چـون واقـع بینـی تێـدا نـی یـه، زۆر راسـته دەوڵەمەندەکانـی ئێـوە جێگـە دەسـتیان زۆر دیـارە لـە ڕوی مزگـەوت و یارمەتـی هـەژاران، رۆشـتومەتە مزگەوتـی ئێـوە لـەوێ، هەتـا جارێـك بـە خزمەتـی شـێخ عبدالرحمـن سـودەیس گەشـتم، دڵـم بـەو هەوڵانەتـان زۆر خۆشـە بـۆ نمونـە ڕۆشـتومەتە وڵاتـی وا ئێـوە مزگەوتتـان تێـدا کـردوە زۆر جێگـەی پێزانینـە، بـۆ نمونـە پۆڵەنـدا ڕوسـیا.
شێخ: ئێمە ئـەوەی پێمـان بکرێـت درێغـی ناکەیـن، ئەوەتا تـۆش شاهیدی دەدەیـت، وە لێـرەش کاری گـەورەو گرانمان زۆر لەسـەرە.
عومـەر عەلـی: لەگـەڵ ئـەوەدا ئێـوە هـەم چاوتـان لەسـەرە، هەمیـش جێگـەی تموحـی گەورەتـرن، بـە تایبـەت لـە یەکپارچـەی و هەماهەنگـی و فراوانکردنـی بازنـەو دەسـتگرتنی کۆمـەڵ بـە حەبلـەوە، مـن بۆیـە لـە مەککـە بێتاقـەت بـوم بـەو ڕۆحیەتـەوە نەمدەبینیـن.
شـێخ: باسـی ئەوەشـیان کـرد کـە تـۆ لـە مزگەوتێکدایـت و سـەروی مزگەوتەکـە کەنیسـەیە، مـن سـبەی زانایانـی مەککـە کۆدەکەمـەوەو دەبێـت هەڵوێسـتیان لەسـەر ئـەوە هەبێـت و گەورەتریـن بینـات بـۆ دابیـن بکـەن، چـون ئێمـە ئەوەنـدە پارەمـان هەیـە نازانیـن چـی لـێ بکەیـن.
عومـەر عەلـی: باشـە یـا شـێخ گیـان، مـن داوایەکـت لـێ دەکـەم، تـۆ بـە زوبانـی خـۆت دەڵێـی ئەوەنـدە پارەمـان هەیـە نازانیـن چـی لـێ بکەیـن! لـە وڵاتـی ئێمـەدا زۆرتریـن دەسـتی خێرخـوازی خەلیـج هەیـە، هـەر لـە مزگەوتـەوە بیگـرە تـا دەگاتـە پـرۆژەی ئـاو، قوتابخانـە، نەخۆشـخانە، بـە تایبەتـی مزگـەوت و پـرۆژەی ئـاوی گونـد مـن زۆر تێبینیـم کـردوە، بـەڵام لـەو وڵاتانـەی خەلیجـەدا سعودیە ئێجگار کـەم دەسـتی هەیـە، بـۆ قەتـەر ئیمـارات ٢ وڵاتـی بچوکـن زیاتـر یارمەتیەکانیـان دەگەیەننـە کوردسـتان بـەڵام ئێـوە نـا، هیـوادارم لـەم بـوارەدا کار بکـەن، چـون ئێمـە میللەتێکـی

داڕوخاویـن و پێویسـتمان بـە یارمەتـی زۆر هەیـە بـۆ بیناکردنـەوە.
شـێخ: ئـێ خـۆ کوردسـتانی عێـراق دەوڵەمەنـدە، نەوتتـان هەیـە، چـۆن وان!؟
عومـەر عەلـی: دەزانیـت یـا شـێخ دەڵێـن کاتـی خـۆی کـە نـەوت دۆزرایەوە لـە سـعودیەدا مژدەیـان بـرد بـۆ مەلیـك کـە نـەوت دۆزراوەتـەوە، ئەویـش وتبـوی خۆزگـە ئـاو بوایـە، جـا منیـش دەڵێـم خۆزگـە لەبـری نەوتەکـە ئـاو بوایـە، چـون میللـەت سـود لـە نـەوت نابینێـت، مـن نامەوێـت بچمـە قوڵـی بـواری سیاسـەتەوە، چـون ئیشـی مـن ئـەوە نـی یـە، بـەڵام لـە زەمینـەی واقعیـدا هـەم هـەژار زۆرە، هەمیـش پێداویسـتی خەڵکـی زۆرە، بـە تایبـەت پـرۆژەی ئـاو بـۆ گونـدەکان، نەخۆشـخانە، چـون لای ئێمـە دو جـۆر نەخۆشـخانە هەیـە حکومـی کـە دەورێکـی ئەوتۆیـان نـی یـە، ئەهلـی کـە خەڵکـی دەڕوتێننـەوە، خۆزگـە کۆمەڵێـك نەخۆشـخانەی خێرخـوازی دەکرایـەوە.
شـێخ: ئێمـە بـەردەوام یارمەتیەکانمـان دەگەیەنینـە وڵاتـە هـەژارەکان و پرۆژەیـان بـۆ دەکەیـن، حەتمـەن ئێـوەش ئـاگادارن یـان تێبینیتـان کردبێـت، وەك خـۆت ئاماژەشـت پێکـرد.
عومـەر عەلـی: کاکـە شـێخ گیـان لـە وڵاتـی ئێمـەدا بەشـێکی زۆر بـە چاوێکـی دوژمنکارانـە دەڕوانێتـە عـەرەب و چاکـەکان نابینێـت، هەشـە زانـاکان ناشـرین دەکات لەبـەر هەڵـەی کەسـانێك، بـەڵام مـن واقعـی هەمـوی دەبینـم، چـاك دەزانـم مەلایـن دۆلار لێـرە دەڕواتـە دەرەوەو دەگات بـە منداڵـی بـێ دایـك و بـاوك، هـەزاران مەشـروعی خێریتـان کردوەتـەوە لـە دەرەوە، جێگـەی هـەم دەستخۆشـیەو هەمیـش لای خـوای گـەورە ون نابێـت، ئەمـڕۆ گـەر چاوەڕوانـی حکومەتـەکان بکرێـت دەبێـت زانـاکان ڕۆڵیـان نەمێنێـت، بـەڵام زانـا ئەگـەر زانـا بێـت دەبێـت مەلیکەکانیـش

مەمنونیـان بـن.
شێخ: مەلیك مەمنونی زانا بێت هههه.
عومـەر عەلـی: بـا نمونەیەکـت بـۆ بـاس بکـەم، کاتێـك زەینـەل عابدیـن ڕۆشـتە حەرەمـی مەکـەوە خەڵکەکـە ڕێگەکەیـان بـۆ چـۆڵ کـرد هەتـا بـە ئاسـانی ڕۆشـتە لای حجـر الاسـود، هـەر لەوێـدا دو ڕکات نوێژیشـی کـرد، کـە خەلیفـە بینـی سـەری سـوڕما، وتـی مـن خەلیفـەم و بەیعەتـم لـە گەردنیاندایـە وایـان بـۆ مـن نەکـردا بـەڵام تـۆ کێیـت وا ئـاوا بـۆ تـۆ دەکـەن، زیـن العابدیـن فەرمـوی : انـت تملـك رقابهـم وان املـك قلوبهـم، وتـی تـۆ گەردەنیانـت بـە دەسـتە، بـەڵام مـن دڵیانـم بـە دەسـتە، زانـاکان ئەمڕۆ گـەر ڕۆڵـی حەقیقی خۆیـان بگێـڕن دڵـی خەڵکیـان لەگـەڵ دەبێـت، بۆیـە نابێـت هیـچ وا بـکات لەیەکیـان دابـڕێـت.
شـێخ: تـۆ هەرچیـت بوێـت لـە خزمەتتایـن، زانایانـی تریشـت پـێ دەناسـێنم، بـا تەنسیق لەبەینـدا هەبێـت، هەرچیـت پـێ بـاش بـو بۆیـان پێشـنیار بکـە، بـا ڕێگـەکان یاسـایی بێـت و بـێ کێشـە بێـت.
عومـەر عەلـی: مـن کەسێکی یاسـایی نیـم بـەڵام ئـەوەی پەیوەسـت بێـت بـەو کارانـەی کـە دەیکـەم لـە یاسـا ناسـێك زیاتـر دەچـم بـە قـوڵا بـۆی، چـون نـە چاوەڕێـی دەسـتکەوتی نایاسـایم نـە ناشـەرعی، تەعامولـی تەواویشـم لەگـەڵ بانکدایـە بـۆ ئـەوەی کارەکان چـاك بڕواتـە پێشـەوە، ئێـوە بـۆ مەسـەلەی یارمەتـی لـە ڕێگـەی سـەفارەتەوە، یـان ڕێکخـراوە خێرخوازیـەکان وەیـان یارمەتـی ئـەو ڕێکخراوانـەی کـە لـەو بـوارەدا کار دەکـەن، داوا دەکـەم زۆرتریـن پـارە بنێـرن بـۆ کوردسـتان، هـەر لـە یارمەتـی هـەژار تـا پـرۆژەی خێـری بـە تایبەتـی پـرۆژەی ئـاو لەگـەڵ نەخۆشـخانە، وە هەماهەنگـی دابـەش نەبونـی بەهـۆی حیـزب و فکـرەوە، چـون زانـا دەبێـت گەورەتـر بیربکاتـەوە.

شێخ: ئێمە لە کوردستانی عێراقدا پەیوەندی و هەماهەنگیمان هەیە، لەوەیە تۆ ئاگادار نەبیت چون تۆ لەوێ ناژیت.

عومەر عەلی: لە کوردستان ناژیم بەڵام بە وردی ئاگادارم و ساڵانە بەلانی کەمەوە جارێك هەر دەڕۆمەوە، ئەو هەماهەنگیە هەستم پێکردوە، دەبینم کەسانێك وا دەردەکەون، لە بواری دەعوەو بانگەوازدا کاری چاك و زۆرو وە فراوانیشیان کردوەو جێگە دەستیشیان دیارە، هەر لە کەناڵ و مزگەوت و تا کارکردن لە زانکۆکانیشدا، هیوادارم فراوانتر بکرێت و ئیسلامیانەو فراوانە بیربکەنەوە، لەگەڵ ئەوەشدا پرۆژەی خێرخوازیشتان بگەیەننە کوردستان و فراوانی بکەن.

شێخ: ئەوانەی تۆ دەیڵێیت ئێمە کارمان تێدا کردوە لەوەیە تۆ ئاگادار نەبیت.

عومەر عەلی: دەکرێت وردەکاری نەزانم، هەر هەوڵێکی خێرخوازیتان هەبوبێت بۆ کوردستان من دەستخۆشیتان لێ دەکەم، چون ئێوە لە بیلاد الحرمینن وە توانای دارایشتان زۆرە، لەبەر ئەوە جێگەی تموحی مسوڵمانانن لە جیهاندا، هەتا دەبێت زۆر گەورە بیربکەنەوە، زیاتر لەو دەعوە وشکەی کە دەکرێت.

شێخ: براکەم تۆ چۆن دەڵێی دەعوەی وشك، مەبەستت چی یە، تۆ شتێکی تازەت لایەو ئێمە نەیزانین وا بەو شێوە دەڵێی دەعوەی وشك؟!

عومەر عەلی: کە دەڵێم وشك مەبەستی خراپم نی یە، علومە دینیەکان بە گشتی وشك و قورسە ئەهلی خۆی دەوێت، بۆ نمونە ئێوە ئەم کەناڵە دەعەویانەتان هەیە (......) من موتابەعەیم کردوە، زۆرێکی هەر بە سەوتیە، ئێ ئەمانە بۆ منێك کە علومی شەرعیم خوێندوەو شەوقم هەیە لەگەڵیداو وە عەرەبی دەزانم باشە، بەڵام بۆ

خەڵکی گشتی بێگومان ئەمانە سودی نی یە، یان هەشبێت زۆر زۆر کەم و نسبین، بۆ نمونە لەولاوە سعودیە دەیان کەناڵی هەیە بۆ نمونە گروپەکانی (.......) یا شێخ گیان ئەم کەناڵانە چ سودێکی بۆ دین وە بۆ دونیاش هەیە؟ مەلاین دۆلار دەدەن بە کڕینی فیلمە ئینگلیزیەکان! من بەدواداچونم بۆ ئەو فیلمانە کردوە، بۆ نمونە فیلمی تێدایە ٥ ملیۆن دۆلار تێچوی فیلمەکە بوە، بەڵام داهاتی فیلمەکەی ئێستە گەشتوە بە نزیکی ملیار دۆلار، ئەم کەناڵانە بەشێکن لە بەرزکردنەوەی داهاتی ئەو فیلمە ئەمەریکیانە، هەر ئەو پارەی کە دەدرێت بە کڕینی ئەو فیلمانە دەکرێت بیر لەوە بکەنەوە خۆتان دەورتان لە بواری سینەماو فیلم و درامادا هەبێت!

شێخ: تۆ دەڵێی چی براکەم، سینەماو فیلم! تۆ دەڵێی چی ئاگات لە خۆتە!

عومەر عەلی: بەڵێ کاکە شێخ گیان زۆریش ئاگام لە خۆمە، ئێستەش لای ئێمە کە دەڵێن سینەما وا دەزانن سینەما یانی فیلمی خەلاعی، بەڵام هەر ئەوروپا هەزاران فیلمی دوکومێنتری سینەمای کەسایەتیەکانی ئێمە دەکەن کەچی خۆمان نایکەین، بۆ نمونە هەر فیلمی سەلاحەدینی ئەیوبی لە سینەماکانی ئەوروپا عەرز کرا، دواتر عولەمایەك قوت دەبێتەوە ئەمە هەڵەی تێدایەو نازانم چ! ئێ خۆمان لە پێشترین بە شێوەیەکی دروستتر ئەم دوکومێنتاریانە بەرهەم بهێنین، قورئانی پیرۆزو ژیانی پێغەمبەری مەزن و مێژوی ئیسلامی دەکرێت هەزاران فیلمی لێ بەرهەم بهێنیرێت، هەر سەحیحی بوخاری دەکرێت هەر فەرمودەیەکی بەشێوەیەك نمایشی بۆ بکرێت بە کرداری بینەری لە فەرمودەکە تێبگات، جگە لەوەی هەر لە بواری کۆمەڵایەتیدا دەکرێت مەلاین کورتە فتلم و دراماش بکرێت لە بواری عەقائیدی و

ئەخلاقیـدا، خـۆ خەڵـك هـەر بـە وتـار دیـن وەرناگرێـت!
شـێخ: ئەمانـە دەبێـت دیراسـە بکرێـت لـە بـواری شـەرعیەوە، وە فتـوای لەسـەر بدرێـت.
عومـەر عەلـی: کاکـە شـێخ گیـان خـۆ مـن مەبەسـتم نـی یـە شـتێکی نـا شـەرعی بکرێـت، دەبێـت دەسـتەی پرۆفیشـناڵ لـەم بـوارەدا هەبێـت و لـە ژێـر ڕۆشـنای شـەریعەتدا کارەکانیـان بکـەن تەنسیقیشـیان لەگـەڵ لیژنـەی فەتـوادا هەبێـت، بـۆ نمونـە فیلمـی (......) کـە ئێـران دەریکـرد خـۆ شـتێکی جوانـە وە سـەرنجی بینەرانـی ڕاکێشـا، تەنها چەنـد هەڵەیەکـی تێدایـە، ئـەی ئەگـەر ئـەو فیلمـە ئێـوە بتانکردایـە بەبـێ ئـەو چەنـد هەڵـە چەنـد جوانتـر دەبـو، دەبـو لـەم سعودیەدا لـەو سـەحرادا شـارێکی گـەورە دروسـتبکرایە هـەر بـۆ فیلـم دروسـتکردن.
شێخ: هەه تۆ خۆشیت، کافرمان نەکەیت باشە لەم ئاخریەدا.
عومـەر عەلـی: کاکـە شـێخ گیـان تـا نمونەیەکـت بـۆ بـاس بکـەم، تـۆ ئـاگاداری لـە ئەوروپـاو ئەمەریـکا چ دەگوزەرێـت لەبـواری ئیعلامـدا هـەر دژی ئێـوە بـزات؟
شـێخ: پێـم خۆشـە لـە تـۆوە ئەوانـە ببیسـتم، دیـارە تـۆ ڕۆچویـت لـەم بـوارەدا!
عومـەر عەلـی: ئێـوە وەك مەترسـیەکی گـەورە نیشـان دەدەن لـەم سـەردەمەدا، ئەویـش بـە چەنـد نمونەیەکـی بچـوك و ناڕاسـتیش هەتـا، تەنهـا و تەنهـا بەهـۆی ئیعـلام و نمایشـی فیلمـی جـۆر بەجـۆرەوە.
شێخ: نمونە وەك چی لەسەر ئێمە؟
عومـەر عەلـی: بـۆ نمونـە هەمـو دونیایـان تێگەیانـدوە لـەوەی ئیسـلام مافـی ئافـرەت نـادات، وە سـعودیەش بـە نمونـە دەهێننـەوە لـەوەی ئافرەتەکانیـان داپۆشـراوە، ناتوانـن سـایەقی بکـەن!

شێخ: جا داپۆشراوی باشە یان ڕوت و قوتی، ئافرەتیش سایەقی ناکات ئێمە زۆربەمان سایەقمان هەیەو خادمیش خزمەتی خێزانەکانمان دەکات!

عومەر عەلی: ئەی ڕەحمەتت لێ بێت، من ئەوە بە چاکی دەزانم، ئەوەتا ئێمە ئێستە قسە دەکەین و دانیشتوین ۳ گەنج خزمەتمان دەکەن، هەر ئەمە بە فیلمی دیقە عالی نیشان بدرێت کە ئافرەت داپۆشراوە سودەکانی داپۆشراوی بخرێتە ڕو، لە هەمان کاتدا هەر بە ئامار لە پێگە فەرمیە ئەوروپیەکاندا هاتوە کە هۆکاری روت و قوتی چەند کارەسات بەدوای خۆیدا دەهێنن، تێکەڵی ژن و پیاو لە قیتارو میترۆو پاسدا چەند دەستدرێژی سێکسی لێ دەکەوێتەوە، چۆن ئافرەتەکان سکاڵا دەکەن، دوای ئەوە ئافرەت لە ئەوروپا کە سایەقی دەکات بۆ نمونە ناچاری وای کردوە، کە دەبێت ئیش بکات و ڕاکە ڕاکەی ژیانی بێت، خۆ ئەوەی بۆ ئافرەتی سعودی دەلوێت بۆ ئەوانیش بلوێت هەر سایەقی ناکەن، هەر من کە پیاوم سایەقێکم هەبێت شەرت بێت پێ نەنێم بە بەنزینەدا، لە وڵاتان مەسولە گەورەکان سایەقیان هەیە، کەچی لای ئێوە ئافرەتی ئاسای و ماڵی ئاسای سایەقیان هەیە! قسەی من لێرەدا لەوە نی یە کە حەرامیش بێت ئافرەت سایەقی نەکات، بەڵام سروشت و حەقیقەتی ژیانەکە بخرێتە ڕو لەگەڵ بەراورد بە ژیانی ئەوان.

شێخ: ئێستە لە تۆ تێدەگەم، ئەمە پێویستی بە دیراسەی وردە!

عومەر عەلی: تۆ سەیر یا شێخ من لە زانکۆیەك دەمخوێن لە قسمی ئینگلیزی، هەمان زانکۆ تەلەبی سعودی تێدابو لە بەشی دیراساتی ئیسلامی دەیخوێند! مەعقولە لە سعودیەوە سعودیە تەلەبە بنێرێت بۆ بەریتانیا شەریعە بخوێنێت، دەبو تەلەبەی بناردایە لە بەشی

میدیا بیخوێندایە، دەبو زانکۆکانی ئێرە کار ئاسانی بکردایە بۆ قوتابی لە هەمو جیهانەوە بهاتایەن بۆ خوێندن هەر بە بەلاش، کەچی من دەچمە زانکۆی ئوم القری ٢ کورسیم پێنادەن ٢ تەلەبەی دڵسۆز بە تموحی زانست و گەڕانەوە بۆ ئەوروپاو دەعوە بخوێنیت ڕێگە نادەن!
شێخ: لەوەیە لە تۆ تێنەگەشتبن، گەرنا بەم شێوە فەهمە حەقە بۆ تۆ کراوە بێت هەرچەند کەس بنێریت.
عومەر عەلی: تۆ سەیر یا شێخ، سەدام بەو زاڵمی و خراپیەی خۆی کە ابن باز بە ڕەحمەت بێت فەتوای کافریشی دابو، لە زانکۆی بغداد، سەدام ئۆفەری بەلاشی دەدا بە قوتابیان لە عالەمەوە دەچون بۆ ئەوێ بۆ خوێندن، خۆشەویستی خۆشی خستبوە دڵی زۆر کەسەوە بەهۆی ئەو کارانەوە، لە شارێکی وەك بێرمینگهام کە دوهەم گەورەترین شارە لە بەریتانیا لە هەمان ساڵی کیمیابارانی کورددا لە ساڵی ١٩٨٨ هەمان ساڵ مزگەوتی لەو شارەدا کردوەتەوە بەناوی مزگەوتی سەدام، ئێستەش پاکستانیەکان هەر خۆشیان دەوێت چون ئەو کردارەیان دیوە.
شێخ: ئەم وردەکاریانە چۆن دەزانیت؟
عومەر عەلی: مامۆستا بەڕێزەکەم، ئەمە وردەکاری نی یە، ئەمە هەر سکانێکی خێرایە وەك دەڵێن سەرە قەڵەمە، وردەکاری زۆر شتی تر هەیە، بەڵام لێرە لە سعودیە زیاتر هەر تەرکیز لەسەر یارمەتی هەژارو پرۆژەی دەعەوی دەکرێتەوە، دەعەویش ئەو دەعوەی کە وتم وشك!
شێخ: هههە براکەم تۆ خۆشیت، وا مەڵێ وشك نی یە، ئەوەش پێویستە.
عومەر عەلی: گرنگەو پێویستە بەڵام هەمی من فراوانکردنیەتی، تا

نمونەیەکت بۆ بهێنمەوە لە مزگەوتێك نوێژم دەکرد، مامۆستاکە تورە بو هاواری دەکرد باسی نوێژنەکەری دەکرد! منیش وتم مامۆستا گیان بۆ وا تورەبویت لێمان خۆ ئێمە بۆ نوێژ هاتوین، ئەو تورەبونە کە باسی نوێژنەکەر دەکەیت دەبێت ئەم خوتبە ببەیتە ناو بارو جێگە خراپەکان نەك مزگەوت.

شێخ: یەعنی مامۆستا بەو جبەو مێزەرەوە بڕواتە ئەو جێگە خراپانە؟

عومەر عەلی: بەڵێ بۆچی نا، خۆ مەرج نی یە بە فیزکی بڕواتە ئەو جێگانە، دەتوانرێت لە ڕێگەی کەناڵەکانەوە کۆمەڵە بەرنامەیەکی وابکەن لە هەمو جێگەیەکدا لێ بدرێت، وە دەشکرێت هەر بە فیزکی بڕۆنە ئەو جێگانە، من نمونەیەکت بۆ دەهێنمەوە، لە تورکیا ئافرەتگەلێکی زۆر هەبون کە کاری بەدڕەوشتیان دەکرد، حیزبی عەدالەو تەنمیە لە ڕێگەی داعیەکانیانەوە ڕۆشتن و قسەیان کرد لەگەڵیان، کە بۆچی ئەو کارە دەکەن، بەشێکیان وتیان ئیشمان نی یەو ناچاریە بۆ بژێویە، ئەوان ئیشیان بۆ ئەم بەشە دۆزیەوە، بەشێکی تریان وتیان مێردمان نی یەو پێویستمان پێیەتی، تەوبەیان پێ کردن و گەڕانەوەو بە تەکنیکی خۆیان کردنیان بە خاوەنی مێرد، ئیتر بەو شێوەیە زۆر کەمیان کردنەوە.

شێخ: والله عافیە، کارێکی چاکیان کردوە، بەڵام کێ ئەو ئافرەتانە دەخوازێت؟

عومەر عەلی: استاذ گیان کە کەسێك گەڕایەوە بە راستی خوای گەورە لێی خۆش دەبێت، ئەی ئیتر بۆ خەڵکی لێی خۆش نەبێت، هەیە دۆخەکەش کە تێدەگات لەبەر خوای گەورە قبوڵی دەکات، بۆ ئەوەی ئەو ئافرەتانە نەکەونە تاوانەوە، وەك چۆن زۆرکەس هەیە هەر بۆ شەهوەتی خۆی بەدوای کچی منداڵدا دەگەڕێت، زۆر

کەسیش هەیە لەبەر خوا ئامادەی ئەم جۆرە کارەی تێدایە، هەروەك چۆن زۆریش هەیە بێوەژن و شو مردو دەهێنێت. بە کورتی ئیشی ئیسلامی ڕەگ و ڕیشەی زۆرە هەرچەند ئەمڕۆ ناشرین دەکرێت، یان نمونە گەلێکی کەم زەق دەکرێتەوە!
شێخ: مەبەستت چی یە لەو رەگ و ڕیشە!
عومەر عەلی: بۆ نمونە لە ئەوروپاو ئەمەریکا هەزاران ڕێکخراوی ئیسلامی هەیەو شۆڕبونەتەوە بۆ دامو دەزگاکان و بە سەدان جۆری جیاواز کار دەکەن، کاریگەریان لەناو کۆمەڵگەدا هەیەو حکومەت حسابی بۆ دەکات.
شێخ: جا ئەوە کوفر نی یە تێکەڵ بیت لەگەڵ عەلمانیەتدا بەو شێوەیە، مسوڵمان دەبێت وریا بێت و تەبەرا بکات لەوانە!
عومەر عەلی: کاکە شێخ گیان تا من نمونەیەکت بۆ بهێنمەوە، ئێستە من ئەگەر بمەوێت لە سعودیە بمێنمەوە دەتوانم تەکلیف لە پیاوێکی وەك تۆ بکەم کەفالەتم بکەیت و فیزە وەرگرم، یان بەهۆی شەهادەو زمانەوە هەرچۆن بێت جێگەی خۆم بکەمەوە، بەڵام مەلاین مسوڵمان لە ئەوروپاو ئەمەریکا هەن خۆیان لەوێ ڕەگیان داکوتاوە، هەمو ئەمانە بۆ کوێ بچن، دەبێت ئێوە قوڵتر بیر بکەنەوە، تا نمونەیەکی ترت بۆ بهێنمەوە، ئەم ڕۆژانە لە جدە سواری تەکسیەك بوم لەگەڵ خاوەن تەکسیەکەدا کەوتمەوە قسەکردن، پیاوێکی هەژاری زۆر مەحبوب بو، وتی خەڵکی حەبەشەم و ژنەکەم بە قاچاخ لەگەڵمدا دەژی، وتم ئەی بۆ بە قاچاخ خۆ تۆ ئیش دەکەیت، وتی فیزەی نادەنێ، منیش ناچار هێناومە بۆ عەمرەو دوای عەمرەکە نەمهێشتوە بڕواتەوەو ئێستە لەگەڵمە بەڵام بە قاچاخ، ئەزانی یا شێخ نەمتوانی خۆم بگرم گریام بۆی. (خۆم پێ نەگیرا)

شێخ: ئەخی دەڵێی دەگریت، بۆ؟
عومـەر عەلـی: حەقـی گریانـی نـی یـە کەسێك لـە حەبەشـەوە، وڵاتـی بیـلال، خۆشویسـتنی بـۆ ئـەم خاکـە بێـت و خزمەتـی تێـدا بـکات کەچـی مافـی ئـەوەی پـێ نەدرێـت ژنەکـەی خـۆی لەگەڵیـدا بێـت، ئـەو غەربـە تـۆ ئـاوا دەڵێـی مـاف دەدات بـە مسـوڵمانەکان ژنەکانیـان بهێنـن و لەگەڵیـان بێـت، ئیقامـەی دائمیشیان پـێ دەدات، لەبـەر ئـەوە ئەوروپـاو ئەمەریـکاش نابێـت بـە ڕۆحیەتـی دارول کوفـرو کافـرن و دوژمنایەتـی سـەیریان بکرێـت، ئـەوان ئەمانیـان داوە بـە خەڵکەکـە، یانـی مـن و بەریتانیـەك ئێسـتە هیـچ جیاوازیەکمـان نـی یـە، ئـێ پێغەمبەرەکەشـمان هاتـوە ڕەحمەتـە بـۆ عالـەم نـەك تەنهـا بـۆ مسـوڵمان، دەکرێـت ئێمـەش شـوێنکەوتەی پێغەمبـەر نەبیـن و زەحمـەت بیـن بـۆ خەڵکـی؟
شێخ: کوفر هەر کوفرە اخی.
عومـەر عەلـی: باشـە یـا شـێخ مـن نمونەیەکـی سیرەت بـۆ دەهێنمـەوە، پێغەمبـەر درودی خـوای لەسـەر بێـت لـەم مەککـەی پیـرۆزەدا ئەزیـەت دەدرا، خـۆت لەمـن باشـتر دەزانیـت، کەچـی پێغەمبـەر درودی خـوای لەسـەر بێـت خـۆی سـەحابەکانی نەنـارد بـۆ حەبەشـە؟! خـۆ مەلیکـی ئەوێ کافـر بـو، بـەڵام پێغەمبـەر پێـی فەرمـون بـڕۆن بـۆڵای چـون مەلیکێکـی تێدایـە ستەمتان لـێ نـاکات.
شێخ: واللە ئەخ عومەر تۆ ڕاست دەکەیت! (دەستی خستە سەر ملم).
عومـەر عەلـی: هـا دەبینـی یـا شـێخ ئێمـە لـەو نمونانـە تێدەگەیـن بـەڵام لـە واقعـی ئێسـتە تێناگەیـن، خـۆ قیـاس یەکێکـە لـە سـەرچاوەکانی شـەریعە دەکرێـت قیـاس بـۆ ئەمـەش بەکاربێـت، تـا نمونەیەکـت بـۆ بهێنمـەوە، ئێسـتە لـە ئەوروپـاو ئەمەریـکا ڕێـز لـە مسـوڵمان کـە بیگـرن و حسـابی بـۆ بکـەن دەزانیـت مەوزوعەکـە چـی یـە؟

شێخ: بڵێ اخ عومەر والله حەزدەكەم هەر گوێ بگرم.
عومـەر عەلـی: دامـودەزگا نـی یـە لـەو وڵاتانـەدا مەگـەر زۆر بـە كەمـی ئیـلا مسـوڵمانی تێدایـەو خزمـەت بـە كۆمەڵگەكـە دەكات بـە دڵسـۆزی، بـە جۆرێـك ناكرێـت لـە خۆیانـی جیـا بكەنـەوە، دەعـوەش لـەو ڕێگـەوە زۆر ڕۆشـتوەتە پێشـەوە، بەسـەدان ئەنـدام پەرلەمانـی مسـوڵمان، بـە سـەدان مدیـرو مامۆسـتای زانكـۆو هـەزاران دكتـۆر، هـەزاران خـاوەن پسـپۆڕی تایبـەت خزمـەت دەكـەن، هـەر بەریتانیا بـڕۆ زۆر جێگـە خزمەتگوزاریەكان بـە تایبـەت دكتۆرەكانـی خەسـتەخانە مسـوڵمانن، هـەم وەك مسـوڵمان ئەگـەر دینیـەن لێكـی بدەیتـەوە هـەم وەك مرۆڤایەتـی خزمـەت دەكـەن.
شـێخ: ئـەی مەسـیحیەت لـەوێ چۆنـە، وە ئـەوەی پێـی دەڵێـن پاپـا شـوێنكەوتەیان لـەوێ چۆنـە؟
عومـەر عەلـی: دەكرێـت یـا شـێخ ئێمـە هەتـا سـود لـە ئەزمونـی پاپـاو مەسـیحیەتی ئەوێـش وەرگریـن، بـە گشـتی وڵات بـۆ وڵات جیـاوازی هەیـە، لـە بەریتانیـا زۆرینـەی كەنیسـەكان دەفرشـن و مسـوڵمان دەیكڕێـت و دەیـكات بـە مزگـەوت.
شێخ: ئێمە سود لەوان وەرگرین یان ئەوان سود لە ئێمە وەرگرن.
عومـەر عەلـی: دەكرێـت ئێمـە سـود لـەوان وەرگریـن، تـا نمونەیەكـت بـۆ بهێنمـەوە، پاپـا مەسـیحیەتی سـەربەخۆ كـردوە بـۆ ئـەوەی لە كێشـە بەدور بـن، بـۆ نمونـە بنكـەی سـەرەكی مەسـیحیەت لـە ڤاتیكانـە، ڤاتیـكان كـراوە بـە وڵاتێكـی سـەربەخۆ كـە كـۆی هەمـوی ٨٢٦ نەفـەرن، بـۆ ئـەوەی ئیتالیـا توشـی هەرچـی ببێـت تێكەڵـی ڤاتیـكان نەكردێـت، خـۆ ڤاتیـكان چـی یـە هـەر شـەقامێكە لەناوەڕاسـتی ڕۆمـادا، مـن خـۆم ڕۆشـتوم بەچـاوی خـۆم دیومـە، خۆزگـە مەكەكـەو مەدینـەش دەكـرا بـە ئیـدارەی سـەربەخۆو لـە سـعودیە جیـا دەكرایـەوە، تـا وڵات هەرچـی كێشـەی هەبێـت تێكـەڵ بـە

ئێـدارەی مەککـەو مەدینـە نەکرایـە، ئەوسـا خەڵکانێـك یـان وڵاتگەلێـك دژی سعودیەشـن تێکەڵیـان نەکردایـە لەگـەڵ حەرەمەینـدا.
شێخ: ئەم شتە قبوڵکراو نی یە، شتی وا نابێت.
عومەر عەلی: بەڵام ئەگەر ببێت خۆ کارێکی چاکە.
شێخ: نـا ئەخـی گیـان ئەگـەر مەککـەو مەدینـە ببێتـە ئیـدارەی سـەربەخۆ توشـی مەترسـی هێـڕش دەبێتـەوە، ئەوسـا کـێ پارێـزگاری لـێ بـکات، ئـەو بیرۆکـەی ئێـوە زۆر هەڵەیـە.
عومـەر عەلـی: بـاش اسـتاذ مـن بـە تـۆ دەڵێـم، ئەگـەر ئیـدارەی سـەربەخۆ بێـت، واتـە سـعودیە ئامـادە نـی یـە پشـتگیری لـێ بـکات؟! ئـەوە بـە ڕاسـتی جێگـەی تێڕامانـە، بـە بـڕوای مـن ئەگـەر سـەربەخۆ بێـت هەمـو وڵاتانـی ئیسـلامی خۆیـان بـە خاوەنـی دەزانـن و پشـتگیری لـێ دەکـەن، هـەر لـە تورکیـا کـە لـە حیلفـی ناتۆیـە پشـتگیری لـێ دەکات و دەبێتـە ئەمـری واقـع بـۆ وڵاتانـی ناتـۆش، وە هـەر لـە پاکسـتان کـە خاوەنـی نەوەویـە، جگـە لـەوەی ئەگـەر ئیـدارەی سـەربەخۆ بێـت دوژمنـی کـەم دەبێـت، چـون ئـەو داهاتـەی دەسـتی دەکەوێـت دەکرێـت لـە پـرۆژەی خەیـری لـە جیهانـدا سـەرفی بکـەن, نـەك ئێسـتە کـە ماڵێکیـش بـە فیـڕۆ دەدرێـت خەڵکـی بیخاتـە سـەر ئیسـلام.
شـێخ: ئەخـی ئێمـە دوژمنمـان زۆرە چاویـان پێمانـدا هەڵنایـەت هەڵـەی کەسـێکی ئاسـایی کـە زانایانیـش لەگەڵیـدا نیـن بەسـەر ئێمەیـدا دەشـکێننەوە، لـە ئیعلامـەوە زەقـی دەکەنـەوە، گەرنـا هیـچ زانایـەك لەگەڵ ئیسـراف و تەبزیـردا نـی یـە.
عومـەر عەلـی: مـن ئـەوە دەزانـم یـا شـێخ، لـە بەریتانیـا سـاڵانە زیاتـر لـە ٣٠ ملیـۆن تـەن خـواردن بـە فیـڕۆ دەڕوات، بـەڵام بـۆ بەفیـڕۆ نەچونـی ئـەو خواردنانـەش دەکرێـت پـرۆژەی ڕێسـایکلین هەبێـت، ئـەو خواردنانـە بـۆ

نمونـه بکرێـت بـه موعەلـەب، وە ئیعلامیـش گرنگـە وەك لـە سـەرەتاشـەوە باسـمکرد پـەرەی پـێ بدرێـت، هەتـا بـا گـەنجەکانـی سـعودیەش هۆشـیار بینـەوە.

شـێخ: گەنجـی سـعودیە ماشـاء الله باشـن اخـی، بـەڵام ئێسـتە فکـری ئیلحـادی گرنگـی پـێ دەدرێـت و بـاق و بریـق دەیانەوێـت لـە خشـتەیان بـەرن.

عومـەر عەلـی: کێشـەی ئێـوە ئەوەیـە یـا شـێخ تەرکیزتـان زیاتـر هـەر لەسـەر مزگـەوتـە، مزگەوتیـش تەنهـا نوێژخوێـن دێـت بـۆی، هەتـا زۆرکـەس هەیـە نوێژخوێنیشـە بەداخـەوە هاتوچـۆی مزگـەوت نـاکات، گـەر بەرنامـەی واقعـی زۆر هەبێـت خەڵکـی زیاتـر بەئـاگا دەبێـت، گەنجـی سـعودی هەیـە رۆشـتوە بـۆ تورکیـاو تایلەنـد بـۆ خراپـە بەهـۆی شـتێکی سـادەوە گەڕاوەتـەوە، بۆیـە دەبێـت حسـابیان بـۆ بکرێـت.

شێخ: مەبەستت چی بو وتت تورکیاو تایلەندا!

عومـەر عەلـی: مـن خوێندمـەوە گەنجێکـی سـعودی رۆشـتبو بـۆ تایلەنـد بـۆ ڕابـواردن کچێکـی بردبـو بـۆ هوتێـڵ کـە ویسـتبویان ببـورە کـە دەڵێـم، کـە ویسـتبوی زینـای لەگـەڵ بـکات لـە ژوری هوتێلەکـەدا پەیکەرێکـی بـوزای تێـدا بـو، ئافرەتـە بوزیەکـەی کـە چـاوی پـێ کەوتبـو وتبـوی بوەسـتە، رۆشـتبو پەڕۆیەکـی دابـو بەسـەر پەیکەرەکـەدا، گەنجـە سـعودیەکەش وتبـوی بـۆ ئـەوەت کـرد؟ کچەکـەش وتبـوی ئـەوە خـوای ئێمەیـە! با نەبینێـت ئـەو کارە دەکەیـن! ئیتـر گەنجەکـەش دەسـتی کردبـو بـە گریـان، وتبـوی ئێمـە خوایەکمـان هەیـە لـە هەمـو جێگەیـەك دەمـان بینێـت شـەرمی لـێ ناکەیـن، تـۆ لـەو بـەردە شـەرم دەکەیـت، هـەر ئـەوە ببـوە هـۆی ئـەوەی بگەڕێتـەوەو تەوبـە بـکات، جـا مەبەسـتی مـن چـی یـە ئـەم گەنجانـە دەکرێـت سـەدان بەرنامـەی جۆربەجۆریـان بـۆ بکرێـت کـە

لـە مزگـەوت و پـرۆژەی هۆشـیاری دینـی و ئەخلاقـی تێبگـەن و تێکـەڵاوی ببـن.
شێخ: بەداخەوە گەنجی وا لە سعودیەدا هەبێت ئەی تورکیاکە چی؟
عومـەر عەلـی: دو گەنجـی سـعودیش دەچـن بـۆ تورکیـا بـۆ خواردنـەوە زیاتـر، کـە دەچنـە هوتێلەکـەو عادەتـەن پاسـەپۆرت دەدەن لە ئیسـتعلامات زۆر گـەرم دەبـن لـە گەڵیانـدا، چـون تـورك عەرەبـی زۆر خـۆش دەوێـت و مـن دەیـان ناسـم لەناویانـدا ژیـاوم، بـۆ نوێـژی بەیانـی دەدەن لـە دەرگاکەیـان داوایـان لـێ دەکـەن کـە ئیمامـی مزگەوتەکـە لـە ڕێگـەی ئیسـتعلاماتەکەوە زانیویەتـی دو گەنجـی سـعودی کـە خەڵکـی مەدینـەن بچـن بەرنوێژیـان بـۆ بکـەن، دو گەنجەکـە دەڵێـن ئێمـە شـەو تـا درەنگێـك خواردبومانـەوە، دواتـر ئـەوە بـوە هـۆی گەڕانەوەیـان.
شـێخ: جێگـەی ئەسـەفە، بـەڵام الحمـدلله هیدایەتیـان وەرگرتـوە، بـەڵام بـە ڕەئـی تـۆ بـۆ ئـەم گەنجانـە چ بکرێـت باشـە.
عومـەر عەلـی: یـا شـێخ دەکرێـت سـەدان چالاکـی جۆربەجـۆر لـە مزگەوتـدا بکرێـت، نـەك هـەر محـازەرە، مـن خـۆم لـە بەریتانیـا هەرچـی چالاکـی هەبێـت دەیهێنمـە مزگـەوت، تـا خەڵکـی ئاشـنا بێـت بـە مزگـەوت، بـۆ نمونـە گەنجێـك ژن دەهێنێـت دەڵێـم وەرن لـە مزگەوت مـارەی دەبڕین، کۆڕێکـی ڕۆشـنبیری هەیـە دەیانەوێـت بچـن بـۆ قاعـە، دەڵێـم کاکـە وەرن لـە مزگـەوت دەیکەیـن و پـارەش سـەرف ناکـەن، هەتـا جـاری وا هەیـە تۆپانیـش لەنـاو مزگەوتەکـەدا دەکەیـن!
شێخ: یـا ئەخـی تۆپـان چـۆن دەبێـت لـە مزگەوتـدا بکرێـت تـۆ چـۆن ڕێگـە بەخـۆت دەدەیـت ئـەوە بکەیـت، دەبێـت ڕێـزی خـۆت و عەمامەکـەت بگریـت!
عومـەر عەلـی: باشـە یـا شـێخ گیـان مـن نمونەیەکـت بـۆ دەهێنمـەوە، ئـەو

گەنجانـە کـە لـە سـاحە تۆپـان دەکـەن مـن خـۆم دیومـن هەتـا دیومـە کفریشـی کـردوە، لـە کاتێکـدا کفر کـردن انسـانی پـێ کافـر دەبێـت، ئـەو تاوانـە گـەورە دەکات بـۆ تۆپانێـك، بـەڵام کـە دێتـە مزگەوتەکـە نـەك کفـر نـاکات ڕێـزی مزگەوتیـش دەگرێـت، کاتـی نوێژیـش بانـگ دەدات نوێژەکـەش دەکات بـە جەماعـەت، بـە مزگەوتیـش ئاشـنا دەبێـت و بەهـی خـۆی دەزانێـت.

شێخ: واللە ئەخ عومەر تۆ منت تەسلیم کرد نازانم چی بڵێم!

عومـەر عەلـی: یـا شـێخ ئێمـە خەڵکـی لـە مزگـەوت ئەتۆرێنیـت، تـۆ سـەیر بکـە لـەم وڵاتـە ئیسـلامیانەدا منداڵێـك دێتـە مزگـەوت بـە جارێـك هەمـوی لێـی تـورە دەبێـت! بـە حسـاب بـۆ ڕێـزی مزگەوتەکـە کەچـی خەڵـك لـە مزگـەوت دەتۆرێنێـت، مـن لـە مزگـەوت منـداڵ دەڵێـم هـەر وازیـان لـێ بهێنـن هەرچـی دەکـەن بیکـەن، ڕاوڕاوان بکـەن بـا مورتـاح بـن خـۆ حـەرام نـی یـە، واللە لـە نوێـژدا منـداڵ هاتوەتـە بانـی ملـم زۆر ئاسـایی بـوە لام، تـۆ سـەیر بکـە هـەر خـودی پێغەمبـەر درودی خـوای لەسـەر بێـت حەسـەن و حوسـەینی هێنـاوە بـۆ مزگـەوت و جـاری وا هەبـوە لـە وتارەکـەی هەینی هاتوەتـە خـوارەوە بـۆ بـە دەمـەوە چونـی حەسـەن و حوسـەین، ئێمـە زۆرجـار بەنـاوی ئەتەکێـت و نازانـم زۆر نـاوی جیـاواز ڕۆڵـی مزگـەوت بچـوك دەکەینـەوە.

شـێخ: تـۆ بـۆ دەسـت نابەیـت شـت بخۆیـت اخ عومـەر، فەرمـو شـەرم مەکـە، ئـەم نەوعانـە هەمویـان فاخـرن.

عومـەر عەلـی: خـوای گەورە پاداشـتان بداتەوە شـێخ گیـان، زۆر ئەزیەتتان کێشـاوە ئـەم هەمـوە پێویسـتی نەدەکـرد، بـڕوا بکـە هەندێـك لـەم شـتانە مـن هەرنازانـم چـی یـەو چـۆن بیخـۆم هههـە، زۆرێکـی نەمدیـوە پێشـتر.

شـێخ: اخ عومـەر ڕێـزی میـوان واجبـە، ئیبراهـم سـەلامی خـوای لـێ بێـت

کە میوانەکانی هاتن گوێرەکەی بە ساغی سورکردەوەو بردی بۆیان، بۆیە ئێمەش هەرچی بکەین بە ساغی هیچی لێ نابڕین و بەو شێوە دەیخەینە بەردەم میوان.
عومەر عەلی: بڕوا دەکەیت یا شێخ ئەم حوشترو حەیوان و تا دەگاتە مریش کە بەم شێوە ئێوە بە ساغی لەسەر سفرە دایدەنێن کەسانێك ڕەسمی دەگرن و سەدان لێکدانەوەی جۆربەجۆری بۆ دەکەن، جا دێن و لەگەڵ وڵاتێکی فەقیردا وێنەکان پێکەوە دەنوسێنن و دەڵێن سەیر ژیانی ئەوان چۆنەو ئەمانەش چۆنن!
شێخ: اخ عومەر دەمی خەڵك ناگیرێت، بەبێ ئەوەی لە شت تێبگەن هەر قسە دەکەن، بۆ نمونە ئەمانە خۆ حەرام نی یە، کەسێك خوای گەورە بیداتێ پێی خۆشە ئەسەری نیعمەتەکەی پێوە ببینێت، جگە لەوەی ئەو خواردنانە ئەوە هی سەرەتایە، دواتر بەسەر فەقیردا دابەش دەکرێت، ئەوەی ئیلتیزامی هەبێت بە فیڕۆی نادات، هەتا ئێمە خواردن لێرەوە دەنێرین بۆ ئەفریقیا بۆ وڵاتانی هەژار.
عومەر عەلی: ئەی بۆ ئەو شتانە وەك ئیعلام گرنگی پێ نادەن؟
شێخ: اخ عومەر ئێمە ئەم شتانە دەکەین لەبەر خوای گەورە، بۆیە ئیعلام لامان ئەوەندە گرنگ نی یە.
عومەر عەلی: بەڵام شێخ خۆ هەتا خێرو چاکەش راستە بە نهێنی بکرێت باشە بەڵام دەکرێت بە ئاشکراش بکرێت، چون بە ئاشکرا کردنیش خۆ ناشەرعی نی یە، دەبێتە هۆی هاندانی خەڵکی، مەگەر سەحابەی پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێت ماڵیان نەبەخشیوە بە ئاشکرا! لەبەر ئەوە دەکرێت هەر یەك کەس بە نهێنی کاری چاکە بکات و بە ئاشکراش بیکات، دوای ئەوەش ئیعلام یا شێخ ئەمڕۆ هۆکارێکە بۆ گەیاندنی دەنگت بە ڕێژەیەکی خەڵکی زیاتر، وەسیلەیەکە هاتوە

دەبێـت سـودی لـێ وەرگیرێـت، دەزانیـت یـا شـێخ داتـا نێودەوڵەتیـەکان ئاشکراشـیان کـردوە کـە ئیسـلامیەکان سـودمەنترین چینـن بـە تایبـەت لـە ئەنتەرنێـت.

شـێخ: واللە اخ عومـەر مـن ئەنتەرنێتـم نەکـردوە نازانـم، گەنجـەکان باسـی دەکـەن، تـازە بـۆ مـن زەحمەتـە فێرنابـم.

عومـەر عەلـی: ئـەوەی گرنگـە یـا شـێخ ئێـوە لـە سروشـتی حەقیقـی خـۆی تێبگـەن و بتوانـن دروسـتانە مامەڵـەی لەگـەڵ بکـەن، دەزانیـت هـەر گەنجـی سـعودی هـەن کۆمەڵێـك دەسـتیان کـردوە بـە یەکـداو هـەزاران وتـارو کتێـب و فەتـوای شـەرعی دەگەیەنـن بـە هەمـو جیهـان، بـۆ نمونـە تەنهـا سـایتی (......) زیاتـر لـە ١٠ هـەزار وتـاری تێدایـە، هـەزاران کتێبیشـی تێدایـە، لـە هەمـو جێهانـدا دەتوانرێـت دابەزێـت و گوێـی لـێ بگیرێـت.

شـێخ: پێیـان وتـم تـۆش مەبەسـتە گرنگـی بـەم بـواری دەعـوە بدەیـت، چـی بـە مـن دەکرێـت لـە خزمەتتـام، تـۆ خۆشەویسـتی منیـت، متمانـەت پـێ دەکـەم، دوعـای خێریشـم بۆتـان هەیـە، پـرۆژە نوسراوەکەشـتم دی جوانـەو بـە دڵمـە.

عومـەر عەلـی: مـن دو پـرۆژەم هەبـو کـە هاتـم بـۆ ئێـرە، یەکـەم ناردنـی تەلەبـە بـۆ خوێنـدن بـۆ ئێـرەو، دوەم یارمەتـی دانمـان بـە کتێـب و سـەرچاوە شـەرعیەکان بـە زوبانـی، پرتوگالـی، پۆڵەندنـی، لاتیقـی، روسـی، ئیسـپانی، ئەڵمانـی، وە چەنـد زوبانێکـی تریـش.

شـێخ: جـا اخ عومـەر ئێمـە ئەوانەمـان هەیـە بـە ئـارەزوی خـۆت هەرچەنـدەت دەوێـت ببـە.

عومـەر عەلـی: مـن بینیومـە شـتێکی جوانـە لـە جامتایەکـدا هەمـو سـەرچاوە سـەرەکیەکانی ئیسـلامی تێدایـە، هـەر لـە کتێـب ونامیلکـە تـا دەگاتـە سـیدی و شـریت، وە شـتێکی جوانیشـە کـە جانتاکـەش دەکەیتەوە

دەبێتــە بەرمــاڵ و قیبلــە نوماشــی پێوەیــە، ئێــوە پێــی دەڵێــن جامتــای مســوڵمان، جــا ئــەم جامتانــە بگاتــە دەســتی مــن بــۆ هــەر یــەك دانــەو مــن دەتوانــم کەسێکی پــێ بکــەم بــە مســوڵمان پشــت بەخــوای گــەورە بــە پێــی زوبانەکــە.
شێخ: بــەڵام مــن لەمــە تێناگــەم تــۆ ئەمانــەت بــۆ چــی یــە، مەگــەر خۆتــان زمــان نازانــن؟
عومــەر عەلــی: یــا شــێخ مــن کێشــەم لــە زوبانــی عەرەبــی و ئینگلیــزدا نــی یــە، بــەڵام لــەوێ زۆرکــەس هــەن زوبــان دەزانــن وەك قســەکردن، مــن دەتوانــم تێیــان بگەیەنــم و قەناعەتیــان پــێ بکەم، بــەڵام ئەوان پێویســتیان بــە ســەرچاوەیە، جــا ئــەو جامتانــە لەبــەر دەســتی منــدا هەبێــت دەتوانــم یەکــی دانەیەکیــان بدەمــێ شــتێکی زۆر جــوان و عەمەلیــە.
شێخ: ئەی تۆ باسی ئەنتەرنێتت کرد ناکرێت سود لەوەش وەرگرن؟
عومــەر عەلــی: بــۆ نــا شــێخ بــەڵام مەترســیەکی زۆر گەورەیــە هەیــە لــە ئەنتەرنێتــدا بــە ســەدان وێبســاتی بەنــاو ئیســلامی هــەن هــەر لــە عەرەبــی و ئینگلیــزی تــا زوبانەکانــی تریــش بــەڵام لــە ژێــرەوە کەســانی نــا ئیســلامی ئیــدارەی دەکــەن و بــۆ هەڵگەڕاندنــەوەی خەڵکــە لــە ئیســلام، مــن ئــەو زوبانانــە نازانــم ناتوانــم لــە خۆمــەوە بــە خەڵکــی ئاشــنا بکــەم.
شیخ: تۆ ئەم شتانە چوزانیت!
عومــەر عەلــی: یــا شــێخ ئێمــە لــەوێ لەنــاو ئــەم مەوزوعانــەدا دەژیــن، مەهارەمــان هەیــەو چاوکراوەیــن، وە شەرعەکەشــمان خوێنــدوە، کــە دەچینــە بنــج و بناوانــی بۆمــان دەردەکەوێــت، وە کــە دەبینیــن شــتی ناشــەرعی تێدایــەو دژی دەقــی قورئانیــە ئیتــر ڕونــە.
شێخ: عافیــە اخ عومــەر خەمــی خەڵکــی بــۆ وەرگرتنــی دیــن بــە دروســتی و لەســەرچاوە ئەسڵیەکانەوە زۆر گرنگــە، مــن پێشــنیارت بــۆ دەکــەم لێــرە

ئـەم مەوزوعـە بـاس بکەیـت تـا گرنگـی بـە ئەنتەرنێـت بـدەن.
عومـەر عەلـی: دیدارێـك هەیـە لـە پایتەختـی سـعودیە لـە ریـاز قـەرارە بچـم و بەشـداریان لەگـەڵ بکـەم، لـەوێ ئـەو مەوزوعـە بـاس دەکـەم.
شێخ: حکومەتیش پشتگیری ئەم شتانە دەکات.
عومـەر عەلـی: یـا شـێخ حکومـەت تێکەڵـی ئـەم مەوزوعانـە نەکرێـت باشـە، چـون حکومـەت نـاوی خـۆی لـە نـاوی شـەریعە پـێ گرنگتـرە!
شێخ: تۆ چۆن وا دەڵێی اخ عومەر؟!
عومـەر عەلـی: تـا چەنـد نمونەیەکـت بـۆ بـاس بکـەم، مـن ئەمـە دوهـەم جارمـە بێمـە سـعودیە، جـاری یەکـەم بـۆ حـەج، ئـەم جـارەش بـۆ عەمـرە، هەردوجارەکـە کـە ڕۆشـتمە حـەرەم ویسـتم لـە بابـی سـەلامەوە بچمـە ژورەوە، کەچـی ئـەو دەرگا بـەردەوام داخـراوە بەبیانـوی نوێـژەن کردنەوە، بـەڵام بابـی (.....) کـە نـاوی مەلیکەکانی ئێرەیـە کراوە بە دەرگای سـەرەکی، وە هەرچـی مزگەوتـی گـەورەو زانکـۆو هەتـا شـەقامی گەورەیـە کـراوە بـە ناویانـەوە! کەچـی هەرچـی شـتی بچـوك و کوێـرە ڕێگـە هەیـە کـراوە بەنـاوی سـەحابەوە، هەتـا ئـەو رۆژە دیـم نوسـراوە مەمـەڕ عومـەر بـن خطـاب، ماقولـە ئۆتۆبانـی سـەرەکی بەنـاوی مەلیکەکانـەوە بێتـو تولـە ڕێگـە بەنـاوی سـەحابەوە بێـت!
شێخ: هههە چ تێبییەکت کردوە!
عومەر عەلی: ئەمانە شتی سادەیە بەڵام جێگەی هەڵوێستەو پرسیارە.
شێخ: لای ئێمە بمێنەرەوە کە جەماعەت ڕۆشتن، لە خزمەتتا دەبین.
عومـەر عەلـی: بـارك الله اسـتاذ گیـان مـن دەبێـت بـڕۆم بـۆ هوتێـل و شـتومەکەکانم لەوێیـە، خۆشـحاڵ بـوم بـەم دەرفەتـە.
شێخ: پێم خۆشە دوبەدو قسەی زیاتر بکەین دوای رۆشتنی جەماعەت.
عومەر عەلی: بۆ من ئاساییە تا بەیانیش قسە بکەین.

دوا ڕۆشتنی جەماعەت.
شێخ: تـۆ زۆر مەوزوعـت وروژانـد پێـم خـۆش و هێمنتـر ڕەئـی جەنابتـان بزانـم، ئێمـە تەرکیزمـان زیاتـر لەسـەر شـەرعە، هەسـت دەکـەم دونیـا بینی و وردبینـی زیاتـر لـە قسـەکانی تـۆدا هەیـە، بـارك الله بـۆ خەمخۆریشـت.
عومـەر عەلـی: ئەڵبـەت یـا شـێخ مـن وردەکاریـم پـێ نەوتـون، ئەوانـە هەمـوی سـکانی خێرایـە، زانایـان دەبێـت وردبینـی و دونیـا بینیشـیان یەکجـار فـراوان بکـەن، پێغەمبـەر درودی خـوای لەسـەر بێـت ئـەو سـەردەمە کـە وەسیلە نەبـوە نامـەی بـە هەمـو جیهانـدا نـاردوەو خەمـی عالەمـی خـواردوە، پەیامەکەشـی پەیامێکـی جیهانیـە، وە ڕەحمەتیشـە بـۆ عالـەم، بـەڵام هەسـت ناکەیـت ئێمـە نـەك ڕەحمـەت زەحمەتیـن هەتـا بـۆ خـودی خۆشـمان.
شێخ: مەبەستت لەو زەحمەتە چی یە بۆ خۆمان.
عومـەر عەلـی: تـۆ سـەیرکە یـا شـێخ، خـوای گـەورە لـە قورئانـدا دەفەرموێـت لەسـەر کافـران (تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ) الحشـر ١٤ کەچـی ئێمـە پێچەوانەیـن، لـە ئایەتێکـی تـر لـە قورئانـدا هاتـوە (مُّحَمَّدٌ رَّسُـولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِيـنَ مَعَـهُ أَشِـدَّاءُ عَلَـى الْكُفَّـارِ رُحَمَـاءُ بَيْنَهُـمْ ۖ) الفتـح ٢٩ کەچـی لـە زەمینـەی واقعـدا ئێمـە بەرانبـەر کافـر بـە ڕەحمیـن و بەرانبـەر خۆمـان توندیـن، کـە ڕێـك پێچەوانـەی قورئانـە!
شێخ: خۆمان زۆر بەکار دێنیت مەبەستت کێیە لە خۆمان.
عومـەر عەلـی: مەبەسـتم لـە هەمـو چینـە دینیەکانـە، بەبـێ جیـاوازی، هەمـو ئەهلـی قیبلـە، وە بـە تایبـەت ئەهلـی سـونە.
شێخ: ئێمە ناتوانین سەیتەرە بکەین بەسەر ئەو هەموە خەڵکەدا!
عومـەر عەلـی: جـا کاکـە شـێخ گیـان سـەیتەریەی چـی خـۆ قـەرار نـی یـە شـەڕیان لەگەڵدا بکەیـن، بەلانـی کەمـەوە پشـتگیریان بیـن، دژیـان نەبیـن،

هەڵەکانی یەکتری بە نەرمی چاك بکەین، مەعقولە بەرانبەر حاکمی زاڵم نەرم بین بەلاّم بەرانبەر مسوڵمانێکی داماوی موستەزعەف حەیای ببەین و هەرچی موستەڵەحی کۆنە بەسەریاندا بسەپێنین! کەسێك ئەگەر هەڵەیەکیش هەبو، یان جیاوازیەکی فیقهی زۆرجار دونیای لێ تێدەگەیەنین، ئەوە کەی مەعقول و وە کەی شەرعیشە، یانی تۆ سەیر من ئەو رۆژە رۆشتم بۆ مەکتەبەیەك داوای تەفسیری في ظلال القرآن م کرد خاوەن مەکتەبەکەی مۆڕەی لێ دەکردم و دواتر کێشامیە لا وتی: نەك هەر نی یە! لە سعودیەدا ئەسڵەن ئیتر پرسیاریشی مەکەو جۆرێکە لە عەیبەش!

شێخ: ئەو مەوزوعانە بە سیاسی کراوە، کتێبی تر زۆرە خەمت نەبێت.

عومەر عەلی: یا شێخ کێشەکە نەبونی کتێب نی یە، ئێستە کتێبی ئێوە لە هەر جێگەیەکی دونیا قەدەغە بکرێت پێت ناخۆش نی یە، دوای ئەوە ئەو کتێبانە کە قاچاخ دەکرێت مانای کاریگەری دەگەیەنێت، ئەم ساڵانە پەیامەکانی نوور لە روسیا قاچاخ کرا، تۆ ئەوە دەزانیت؟

شێخ:نا ئاگاداری ئەوە نیم.

عومەر عەلی: دەبینی یا شێخ ئەهلی ئیسلام نابێت بترسێت لە بڵاوکردنەوەی کتێب، چون کتێبی دینی و پەیامی دروست هەر دەگات، پەیامەکانی نوور ئێستە کراوە بە چەندین زوبانیش و دوای نەمانی سەعید نەورەسی ئێستە لە ڕوسیادا کاریگەری دروست دەکات.

شێخ: یانی في ظلال القرآن یش ئەوەندە کاریگەرە!

عومەر عەلی: دەزانیت یا شێخ خاتەمی رابەری ئێران وتی ٥٣ جار في ظلال القرآن م خوێندوەتەوە، دوای ئەوە مەکتەبەکانی ئێمە بە سەدان هەتا کتێبی نا دینی و بگرە کتێبی ئیلحادیشی تێدایە.

شێخ: لا اخ عمر چۆن دەبێت کتێبی وا بکڕن و بیخەنە مەکتەبەوە اتق الله.
عومەر عەلی: یا شێخ من زۆر نیگەران دەبم بەڕاستی بیرکردنەوەی ئێوە ئەوەندە تەسك بێت و بەم شێوەیە بیر بکەنەوە، تۆ هەر سەیری قورئان بکە کە چەند ئایەت باسی هەتا ئیلحادی کردوە، گوێم بۆ بگرە تا هەندێکت بە بیر بهێنمەوە:
عومەر عەلی: هزری ئیلحادی
ئەم هزرە لە بێ باوەڕیەوە سەرچاوە دەگرێت و بڕوا بوون ڕەد دەکاتەوە.
مەدرەسەیەکی فەلسەفی تایبەتی بەو شێوە نی یە کە فکری ئیلحادی هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە، بەڵام ئاشکرایە ئەم هزرە پێش ئیسلامیش هەبووە وەك بە دەهریەکان ناسراون کە دەڵێن ئەم جیهانە سەرەتاو کۆتای نی یە قورئانی ڕاستیش ئەم باسەمان بۆ دەکات و دەفەرموێت {وقالوا ما هي الا حیاتنا الدنیا نموت ونحیا وما یهلکنا الا الدهر وما لهم بذلك من علم ان هم الا یظنون} الجاثیة ٢٤
واتە: بێباوەڕەکان دەیانووت ئەم دونیا چی یە دەژین و دەمرین سروشت و ڕۆژگارە دەمان ژێنێت و لەناومان دەبات، بەڵام لە ڕاستیدا ئەوان ئەوەی ئەوان دەیلێن لە ڕێگەی زانستەوە نی یە تەنها گومانە.
جەمالەدینی ئەڤغانیش کتێبێکی هەیە بەناوی بەرپەرچ دانەوەی دەهریەکان، الرد علی الدهریین، وە بەکارهێنانی ئیلحادیش بۆ ئەوەیە کە باوەڕیان بە دین نی یە، ئیتر دەکرێت دەستەواژەی جیا جیا بەدەرکەون وەك لێرەدا دەهری دەرکەوت گرنگە ئەوەیە گەرچی ناوەکانیش جیابن، بەڵام هەمووی لە ژێر ئیلحاددا یەك دەگرن، بەڵام

هەتا ناوی ئیلحاد خۆشی لە قورئاندا هاتووە وەك لەم ئایەتانەدا دەبینرێت:
{ولله الأسماء الحسنى فادعوه بها وذروا الذين يلحدون في اسمائه سيجزون ما كانوا يعملون} سورة الأعراف١٨٠
واتە: هەر بۆ خوایە هەموو ناوە جوان و پیرۆزەکان، جا (ئەی ئیمانداران) بەو ناوانە دۆعا و نزا بکەن و هاناو هاوار بۆ ئەو زاتە بەرن، وازبهێنن لەوانەی کە لە ناوە پیرۆزەکانی خوادا لادان دەکەن و (سیفەت و ناوەکانی خوا بەکاردەهێنن بۆ غەیری خوا)، لە ئایندەدا پاداشتی ئەو کارو کردەوانەیان وەردەگرن کە ئەنجامیان دەدا.
لێرەدا بە ئاشکرا خوای گەورە ناوەکانی خۆی بە بیر مسوڵمانان دەخاتەوەو فەرمان دەکات کە بەو ناوانە دوعا بکەن و واز لەوانە بهێنن کە کە باوەڕیان پێی نی یەو گرنگی پێ نادەن بە نا ئاگا لەڕاستی خوای گەورە ناویان دەبات.
{ولقد نعلم انهم يقولون انما يعلمه بشر لسان الذي يلحدون اليه اعجمي وهذا لسان عربي مبين} سورة النحل١٠٣
واتە: سوێند بە خوا ئێمە بەڕاستی دەزانین بێ باوەڕان دەڵێن: ئەم قورئانە تەنها کەسێك فێری دەکات، (بەمەرجێك) زمانی ئەو کەسەی ئەوان دەڵێن قورئان فێری محمد دەکات، عەجەمیەو عەرەبی نیەو ڕەوان نیە، لەگەڵ ئەوەدا ئەم قورئانە بە زمانی عەرەبی و پاراوو ڕوون و ئاشکرا داڕێژراوە.
{ان الذين يلحدون في اياتنا لا يخفون علينا افمن يلقى في النار خير ام من ياتي امنا يوم القيامة اعملوا ما شئتم انه بما تعملون بصير} سورة فصلت ٤٠
واتە: بەڕاستی ئەوانەی کە سەرسەخت و بێ بڕوان و دژایەتی

ئایـەت و فەرمانەکانـی ئێمـە دەکـەن و لێـی لادەدەن. خۆیـان ناشـارنەوە لـە ئێمـە، باشـە، ئـەوەی فـڕێ بدرێتـە نـاو ئاگـری دۆزەخـەوە چاکتـرە یـان ئـەو کەسـەی کـە بەدڵنیایـی و ئارامـی و هێمنیـەوە دێـت لـە ڕۆژی قیامەتـداو بـەرەو بەهەشـت بەڕێـزەوە بـەڕێ دەکرێـت؟! ئـەی بـێ بـاوەڕان هەرچیتـان لـە دەسـت دێـت بیکـەن، چونکـە لـە دەسـتی خـوا دەرناچـن، دڵنیـاش بـن خـوا بینایـە بـەو کردەوانـەی دەیکـەن.
دەبینـی لەهـەر سـێ ئـەو ئایەتانـەی کـە هێنامانـەوە ووشـەی ئیلحـاد بێبـاوەڕ هاتـووە، بـەڵام ئـەم بێبـاوەڕی و ئینـکاری کردنـە وەك لـە سـەرەوەش ئاماژەمـان پـێ دان جۆریـان زۆرە. هەیـە بـۆ نمونـە بـاوەڕی هەیـە بەخـوای گـەورە بـەڵام ئینـکاری شـتی تـر دەکات کـە ئەویـش هـەر لـە ژێـر ئیلحـادی نایباتـە دەرەوە وەك قورئانـی پیـرۆز ئەمەشـمان بـۆ بـاس دەکات و دەفەرموێـت {ولئـن سـالتهم مـن خلـق السـماوات والأرض وسـخر الشـمس والقمـر ليقولـن الله فانـی یؤفکون} العنکبـوت ٦١
موئەریخێکـی ئیغریقـی بەنـاوی بلوتـارك وەڵامێکـی جوانـی دەداتـەوە وەك دەڵـێ(لقـد وجـدت فـي التاريـخ مـدن بـلا حصـون، و مـدن بـلا قصـور، و منـدن بـلا مـدارس، ولكـن لـم توجـد أبـدا مـدن بـلا معابـد) واتـە لـە مێـژوودا شـارم بینـی بەبـێ خشـت و بـەرد ، شـارم بینـی بەبـێ باڵەخانـە، شـارم بینـی بەبـێ قوتابخانـە، بـەڵام هەرگیـز شـارم نـەدی بەبـێ پەرسـتگا، یانـی ئـەوە چ باوەڕێکـە ئـەوە ڕەد بکاتـەوە، لەکاتێکـدا ئـەو هەمـوو شـتە گرنگـە دونیایانـە زۆرجـار لـە شـاردا بوونـی نەبـووە بـەڵام پەرسـتگا هەبـوون.
هەروەهـا لقـی تـری لـێ دەبێتـە ئـەم ئیلحادانـە وەك لا دینیـەکان کـە ئەسـڵەن دەڵێـن دیـن مرۆڤـەکان خۆیـان دروسـتیان کـردووە یانـی هـەر بوونـی نەبـووە خـۆی، وە لا أدري یـەکان کـە نازانـن هەیـە یـان نـا!، وە

ڕەبانیەکان کە باوەڕیان بە خوا هەیە بەڵام دینیش بە گرنگ نازانن. بەڵام ئەم هزرە کە لە ئێستەدا هەر ئەو هزرەی پێش ئیسلام نی یە بەڵکو لەناو مەسیحیەکاندا زیاتر ئەمە دروست بوو لە دژی مەسیحیەت و بڕوایان وایە کە دین مرۆڤەکان کۆت دەکات و ڕێگری دەبێت لە داهێنان جا گەر بێت و خۆتی لێ داماڵی دەتوانیت پێش بکەویت، کە مشتومڕێکی یەکجار زۆری لەسەرە.
هەموو ئەم هزرانە هەڵقوڵاوی ناوچە مەسیحیە نشینەکانن بەڵام لەگەڵ فراوانیان و هۆی پشتگیریان لەلایەن زۆرێکەوە ئیتر خۆیان لا زیاتر گەورە بووەو بە پێوەری خۆیان پێوایانە بۆ وڵاتانی تریش داناوەو ووتوویانە دین هەر دینە، بۆ ئەوەی ئێوەش وەك ئێمە پێش بکەون دەبێت وازی لێبهێنن و خۆتانی لێ دابماڵن، بەڵام لە ڕاستیدا دین هەر دین نی یە چونکە ئەحکامی شەرعەکانیان جیاوازی هەیە، هەربۆیە کاتێك لە وڵاتانی ئیسلامی بەدوای ئەم جۆرە هزرانە کەوتن بینیان هەم دینەکەشیان لە دەستداو وە هەم پێشیش نەکەوتن بەڵکو بۆ دواوەهاتن، ئەو ساتەی کە دەستەکان بە ئیسلامەوە پابەند بوون لە قیمەی پێشکەوتندا بوون و ئەوروپاو ئەمەریکا بەدەست پیاوانی کەنیسەوەو بەدەست شەڕەوە دەیان ناڵاند لە لەندەندا تا ئەژنۆ لە قوڕدا دەچەقی لە ئەندەلوس کە ئیسپانیای ئێستەیە هەموو کۆڵانەکان ڕووناك بوون، کە ئێستەش ئاسەواری ئیسلامی ئەوکاتەی پێوە دیارە. لە ڕێگەی ڕۆژهەڵاتناسەکانیانەوە دیسان توانیان گورزی بەهێز لە وڵاتانی ئیسلامی بدەن و داگیریان بکەن و بەسەرخۆیاندا دابەشیان بکەن و وە سود لە زانستە ئاینیەکانیش بۆ خۆیان وەربگرن و بەرگی تری بەبەردا بکەن و بیکەن بە هی خۆیان، هەربۆیە ئێستە کە سەرنج لە هەندێك یاساکانیان دەدەین

لــە ڕاســتیدا ئیســلامین و پێــش هەمــوو کــەس ئیســلام دایهێنانــەوەو پیــادەی کــردووە، ئەوانیــش ئەکفــەرەو ئەلحەدەیــان کــردووە بــۆ خۆیــان، نمونــە ئــەو حەســانەی کــە بــە منــداڵ دەدرێــت و مافــی منداڵــی لــە ژێــردا دەپارێزرێــت ئاشــکرایە لەســەردەمی ئیمامــی عومــەردا ڕەزای خــوای لــێ بێــت داهێنــرا لــە ئەنجامــی گریانــی منداڵێکــدا، وەیــان سیســتمی پۆســت و گەیانــدن، لەســەروی هەموویانــەوە پەرلەمــان و هەڵبــژاردن لــە ڕووی دیموکراســی و ئــازادی خۆیانــی تێــدا دەردەبــڕن لــە ئیســلامەوە هاتــووە، تەنهــا ناوەکــە گۆڕانــکاری بەســەردا هاتــووە لەگــەڵ هەندێــك ئالیــەت و شــوێنی دانیشــتندا، کەچــی ئێســتە لــە ئەوانــەوە بــۆ ئێمــە دێتــەوە هێشــتا ئێمــەش قبوڵمــان نــی یــە! ئەوەتــا زۆرێــك لــە وولاتانــی عەرەبی و ئیســلامی پەرلەمــان هــەر بقەیــە! مافــی ئافــرەت کــە کردوویانــە بــە موڵکــی خۆیــان ئاشــکرایەو هیــچ بەڵگــەی ناوێــت کــە تــا پێــش ئیســلام ئافــرەت چــۆن دەچەوســایەوەو زینــدە بەچاڵیــان دەکــردن، کــە ئیســلام هــات چــۆن ئــەو کەلتــورەی گــۆڕی و خۆشــی بــۆ دەکــردن کــە بــە عەقیقــە ناســراوە لــە نــاو مســوڵمانانـدا دایهێنــاو تــا ڕۆژی قیامــەت هــەر ســونەتە، هەرکــەس دوو کــچ بەچاکــی بەخێــو بــکات جێگــە بەهەشــتە پێکــرد، لــە هەمــوو کارو چالاکیــە دینیەکانیشــدا دەبینیــن ئافــرەت هاوکاربــووە لەگــەڵ پیاوانــداو هیچیــش عەیــب و عــار نەبــووە، لــە پەرستنەکانیشــدا لەگــەڵ پیاوانــدا نوێژیــان کــردووە، بــەڵام ئەمــڕۆ پێچەوانەکــەی دەبینینــەوە ئافــرەت لــە ڕۆژئــاوا ڕۆڵێکــی گرنگــی هەیــە لــە بــەرەو پێشــبردنی وولاتــداو لــە وولاتانــی ئیســلامی دەســتیان ناوەتــە بینەقاقەیــان بــە زینــدووی لــە ماڵــدا وەك کوژراویــان لێهاتــووە، پشــتگیری مــن ڕەهایــی نــی یە بــۆ ئافرەت وەك ئــەوەی لــە ڕۆژئــاوا هەیــەو زۆرێــك لــە بەرەڵایــی تێکــەڵ کــراوەو دژی ئــەو ئافرەتانــەش نیــم کــەوا حەیــای خۆیــان دەپاریــزن و چاودیــری

ماڵ دەکەن، بەڵام ئافرەت گەرتواناکانیان بخەنەگەڕ کاری زۆریان پێ دەکریت و دەتوانن لەگەڵ پیاواندا چمکێکی ژیان بەرزبکەنەوە، وەك ئاشکراشە هەندێك کار بە ئافرەت نەبێت ناکرێت لە فیقهی ئیسلامیشدا گرنگی ئافرەت بەسەر پیاودا دراوە لەو ڕوانەوە مەگەر لەبەر ناچاری و نەبوونی ئافرەت پیاوان بە مەرجەوە قبوڵ بکات.

جگە لەوەش ئا شێخ جۆرێتی بیرکردنەوەکانیش لەسەر بیرلێکەرەوە زۆرن، تەنها هەندێکیان ئاماژە پێ دەکەین وەك:

یەکەم: بیکردنەوەی ئاسای.

دووهەم: بیکردنەوەی عاتفی.

سێهەم: بیکردنەوەی لۆژیکی.

چوارهەم: بیکردنەوەی وەرزشی.

پێنجهەم: بیکردنەوەی ڕەخنەی.

شەشهەم: بیکردنەوەی داهێنان.

کات درەنگ دەبێت گەرنا باسی هەمو فکرەمانم بۆ دەکردن بە کورتی وەك:

لیبراڵی، لیبراڵی مەسیحی، لیبراڵی یەهودی، مارکس و لینین و شوعی، سەرمایەداری،میکافیللی.

دوای ئەوە یا شێخ ئێمە ئەو هەمو زانایانەمان هەبوە بنەمای هەرچجی زانستە دەتوانم بڵی ئەوان دایان ناوە، ئێم نابێت ئەوەندە بێ ئاگا بین.

شێخ: وەکو چی کام زانا بۆ نمونە، حەز دەکەم گوێبیستی ئەوانەش بم، ئەم شتانە لای من تازەیە.

عومەر عەلی: بۆ نمونە استاذ، جابر بن حیان لە زانستی کیمیا، الأسمائي لە زانستی ڕوەك و زەراعەو حەیواناتدا، الخوارزمي لە

زانستی جەبرو بیرکاری و زانستی فەلەك و جوگرافیادا، الجاهز لە زانستی حەیواناتداو هەروەها زماندا، الكندي لە زانستی فەلسەفە و فیزیا، زانستی چاو و تەندروستی بە گشتی و بیرکاری و زانستی معادندا، عباس بن فرناس لە زانستی تەقنیەی فرۆکەوانی و جوڵەی خۆردا، ابن سینا لە زانستی طب و فەلسەفەو بیرکاری و گەردون ناسیدا، ابن نفیس لە زانستی طب و فەلسەفەو فیقە و حەدیسدا، ابو الصلت لە هەندەسەو ئەدەب و مۆسیقادا، الرازي لە طب و طوبی چاو و زانستی گەردون و فیزیادا، عبدالقادری گەیلانی لە فکری ئیسلامی وتەصەوفی ئیسلامی، الطبري لە جوانئوسی و طب و ئەدەب و ریازیاتدا، ابن الهیثم لە هەندەسەو چاو و ریازیاتدا، ابن رشد لە زانستی فەلەك و طب و فەلسەفەو وە هی تریش.

جا یا شێخ ئەوە هەندێك تەنها زانای کۆن بون، ئەڵبەت زاناکانی ئێستەش یەکجار زۆرن بەڵام پەرش و بڵاون و زۆریان لەناو غەربدا تواونەتەوە لەبەر نەبونی ئومەو پەروشوبڵاوی.

شێخ: بوەست تۆ باسی مۆسیقاو سۆفیت کرد، اخ عمر مۆسیقا حەرامەو سۆفیش هەڵەیان زۆرەو شیرك دەکەن، ئێمە دەبێت خەڵکی بە ئاگا بهێنن لە گشت ئالیەتی مۆسیقاو مەترسی تەسەوف.

عومەر عەلی: یا شێخ کێشەکە ئەوەیە بۆ نمونە من ئەو هەمو زانام باسکرد لەو هەمو مەجالە فراوانەدا تەنها ئەو دو مولاحەزەتە کرد، لە کاتێکدا ئەم دوانە لاوەکین، ئەسڵ بە قەناعەتی من ئیشکردنە بۆ ئیجماع، وەك چۆن لە پێشدا ئیجماع هەبوە بۆ ئێستە نەبێت، بۆ دەبێت سەرقاڵ ببین بە شتی لاوەکیەوە ئەسڵمان لەبیر بچێتەوە، ئیجماع سێهەم سەرچاوەی ئەم شەریعەتەیە، ئەگەر زاناکانی پێش ئێمە واتە پێشین هەموو هەم و غەمێکیان ئەو شتانە بوایە ئیجماع

هـەر دروسـت نەدەبـو، مۆسـيقا حەرامـە يـان حەڵاڵـە ئـەوە جێگـەی بـا هـەروا وازی لـێ بهێنيـن بـۆ ڕاجيايـش کـەی کێشـەيە ئـەوە، مەسـەلەی سـۆفی و حەرەکەتـی تەصەوفيـش يـا شـێخ پێـم وايـە تۆزێـك بـە وردی بيربکەينـەوە گوناحـە بـەواللەی بـە سـۆفی بوترێـت موشـريك! ئاخـر يـا شـێخ ئـەو وشـە زۆر گەورەيـە!

شێخ: ئـەوان دەچنە سـەر قەبرو هـاوار دەکـەن و لە دەوری دەسوڕێنەوەو قەبـر پەرستـی دەکـەن و تـۆ دەڵێـی ئـاگات لـە دونيـا نـی يـە، تـۆ لـە غـەرب دەژيـت ئەوانـەت نەديـوە بۆيـە ديفاعيـان لـێ دەکەيـت، لـە خـوا بترسـە، تـۆ ئەوەنـدە زانياريـت هەيـە چـۆن دەبێـت لەمـە بـێ ئاگابيـت، ديـارە غـەرب تەئسـيری لـە تـۆش کـردوە.

عومـەر عەلـی: نـا يـا شـێخ تـوڕە مەبـە فەرمـو کەمێـك ئـاو بخـۆ، مـن نمونـەت بـۆ دەهێنمـەوە، سـۆفيەکان هەمـو ڕۆژ وەکـو مـن و تـۆ نوێـژ دەکـەن، ئەگـەر هـەر تەنهـا نوێـژە فەرزەکانيـش بکـەن ڕۆژی ٥ نوێـژ دەکـەن، کـۆی نوێـژەکان ١٧ ڕکاتـە، هـەر ڕکاتێـك ٢ سـەجدەی تێدايـە کەواتـە ڕۆژی ٣٤ جـار سـوجدە بـۆ خـوا دەبـەن، کەسـێك ڕۆژی ٣٤جـار سـوجدە بۆ خـوا ببـات چـۆن پێـی دەڵێـن موشـريك، جگـە لـەوە سـەردانی قەبـر خـۆ نـا جائيـز نـی يـە، سـەرەتای ئيسـلامەتی پێغەمبـەر ڕێگـری کـرد لـەوەی کـە بچـن بـۆ سـەر قەبـر، چـون خەڵکـی دەيپەرسـت، دواتـر کـە مەترسـيەکە نەمـا فەرمـوی (کنـت نهيتکـم عـن زيـارة القبـور فزوروهـا) رواه مسـلم، مـن دەزانـم دەچنـە سـەر قەبـرو هەندێـك زيـادە ڕەوی تێـدا دەکـەن، دەبێـت ئـەوەش بـە نەرمـی چارەبکرێـت نـەك حائيلێـك بخرێتـە بـەردەم بـۆ هەڵەيـەك، دوای ئـەوە يـا شـێخ پێشـتر خەڵـك نـە شـارەزابوە، ئـەوان دەوری چاکـی دەعوەيـان گێـڕاوە، بـەڵام ئێسـتە عيلمـەکان ئاسـانتر لـە بەردەسـتە ئەوانيـش خوێنـەواری زۆريـان تێدايـەو لەمانـە ئێسـتە چـاك

تێدەگەن، هەشە پیرەو تێناگات، ئەویش بەپێی فەهم و ئیمانی خۆی، جگە لەوەی لەم سەردەمی خراپەکاریەدا ڕۆحیەتی تەسەوف زۆر گرنگە ئەسڵەن پەرەی پێ بدرێت.
شێخ: تۆ دەڵێی سۆفیت، ئاوا وردەکاری دەتەویت قەناعەت بە من بکەیت لەسەریان.
عومەر عەلی: من حەزم دەکرد رۆحیەتی تەصەوفیم لە خۆمدا بەهێز بکردایە، تۆ سەیر فەلسەفەی تەصەوف یا شێخ دەڵێن: سەرەنجامی هەمو خراپەیەك دڵە، بۆیە تەرکیز دەبێت لەسەر دڵ بێت، کە دڵ چاك بو باقی جەستەش چاك دەبێت، بۆیە زوهدو عارفیەت تێیاندا قوڵە، ئەوەش ڕێك هاوتایە لەگەڵ ئەو فەرمودەی کە پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێت دەفەرموێت (ألا وإن في الجسد مضغة إذا صلحت صلح الجسد كله، وإذا فسدت فسد الجسد كله، ألا وهي القلب) متفق عليه
شێخ: تۆ دەبێت عەقیدە بخوێنت اخ عومەر!
عومەر عەلی: یا شێخ بڕوا دەکەیت مەتنی ئەو عەقیدەی کە تۆ دەیڵێی هەمویم لەبەرە، مەبەستی من یا شیخ گیان ئەوە نی یە سۆفیەکان هەڵەیان نی یە، ئەسڵەن بڕوام هەیە دەستی ناحەزی ئیسلامیش لەناو ئەم حەرەکەتانەدا هەیەو ناوی سۆفی بەکار دەهێنن، کۆی قسەکانی من ئەوەیە نابێت بۆ هەڵەیەك ئەو جیاکاری و دابەشبونە دروست ببێت، تۆ سەیر لە حەدیسێکدا پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێت دەفەرموێت (المسلم الذى يخالط الناس ويصبر على اذا هم خير من المسلم الذى لا يخالط الناس ولا يصبر على أذاهم) ئێ تێکەڵی ئەزیەتی تێدایە، ئەزیەتەکەشی ئەوەیە تەحامولی یەکتر بکەین، خۆ بۆ رەهبانیەت لە ئیسلامدا نەما، گەر وابێت ئیجماع چۆن دروست

دەبێت کەس تەحامولی ئەوی تر نەکات.
شێخ: دڵم خۆش بو تۆ سۆفی نیت، سۆفیەکان حەدیسیان لەبەر نی یە، هەر خەو دەگێڕنەوە.
عومەر عەلی: حەزناکەم لەسەر ئەم مەسەلە زۆر بڕۆین، یا شیخ من هاوڕێی سۆفیم هەیە هەر بە حەدیس قسە دەکات، هەتا گرنگی زۆریش بە علومی حەدیس دەدەن، وەك وتم خوێندەواری دینی پەرەی سەندوە.

شێخ: کوا کەی ئەوان ئیش بە دەلیل دەکەن، ئەگەر ئەوان کار لەسەر تەزکیەی نەفس بکەن باشە، بەڵام ئەوان ئەسڵەن ئێمە بە گومڕا دەزانن و دژایەتی زۆرمان دەکەن، هەتا جوێن و وشەی زۆر خراپ و نەشیاویش بەکار دەهێنن، ئەگەر کەسێك تەزکیەی نەفسی کردبێت جوێن بە دەمیدا دێت؟ (لیس المؤمن بالطعان، ولا اللعان، ولا الفاحش، ولا البذيء) رواه الترمذي.
عومەر عەلی: ناڵێم نی یە یا شێخ، بەڵام بە قەناعەتی من ئەوانە نەخوێندەوارەکانە، گەرنا ئێستە خەڵکی زیاتر چاوکراوەیە، کتێبەکان لەبەردەستە، بە ئاسانی دەتوانرێت بگەڕێینەوە سەریان.
شێخ: ئەسڵەن ئەوان لەگەڵ شیعەدا جیاوازیەکی وایان نی یە، شیعە بۆیان بکرێت ماڵی خواش دەڕوخێنن، هەمو ساڵێك گەر ڕێگریان لێ نەکرێت پشێوی و کێشە دروست دەکەن لە حەرەمدا، وە لەناو حەرەمیشدا هەر هاوار دەکەنە ئیمامی عەلی و واز لەو عەقیدە پوچە ناهێنن.
عومەر عەلی: من قەناعەتم وایە یا شێخ تەعامولی سونەش لەگەڵ شیعەدا زۆر نا تەندروستە، چون دەسەڵات و سستمی حوکم لەگەڵ

خەلکی عەوامدا تێکەڵ دەکات، خۆ وڵاتانی سونە نشینین حوکمەکانیان هەر چەوتە بەڵام خەڵکی ئاسایی بڵێ چی! گەر لەسەرەوە کارەکان خراپ بو هەردەم دادەبەزێت بۆ خوارەوەش، نابینی وڵاتانی سونە نشینیش چەند تەفرەقەو گروپ گروپی تیایە، بۆیە لە ئیسلامدا حوکم گرنگە چون ئاسان سەیتەرە دەکات بەسەر ئەو پشێویەدا.

شێخ: لا اخ عومەر تۆ باسی حوکم مەکە ئەوان عەقیدەیان پوچە!

عومەر عەلی: یا شێخ چۆن باسی حوکم نەکەم لە قورئاندا لە دەیان جێگەدا باسی حوکم و گرنگی حوکم دەکات، بۆ نمونە:

١. إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ·{٥٧ الأنعام}·

حوکم و فەرمانڕەوایی (هەمووشت) هەر بەدەست خوایە، ئەو زاتە ڕاستی و حەقیقەتەکان دەخاتە ڕوو، چاکترین جیاکەرەوەشە (لە نێوان حەق و بەتاڵدا).

٢. أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ·{٦٢ الأنعام}·

ئاگاداربن کە حوکم و فەرمانڕەوایی هەر بەدەست ئەوەو ئەو زاتە خێراو لەماوەیەکی کەمدا لە هەمووان دەپرسێتەوە.

٣. إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ·{٤٠ يوسف}·

بەڕاستی حوکم و فەرمانڕەوایی جگە لە خوا شایستەی کەسی تر نی یە، فەرمانیشی داوە جگە لە خۆی کەسی تر نەپەرستن.

٤. إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ·{٦٧ يوسف}·

هیچ فەرمان و بڕیارێک بۆ کەس نی یە، تەنها بۆ خوا نەبێت، پشتم هەر بەو بەستووە و پشت و پەنام هەر ئەوە، جا دەبا ئەوانەی کە پاڵپشت و پشتیوانیان دەوێت هەر پشت بەو ببەستن.

٥. يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ·{١٢ مريم}·

ئەی یەحیا کتێبی (تەورات) بەتوندی بگرەو پابەندی بەو هەر لە

تەمەنـی نەوجەوانیـدا، توانـای جیاکردنـەوەی ڕاسـت و ناڕاسـتمان پێبەخشـی، بـە دادوەرێکـی ڕێـک و پێـک کێشـەی خەڵکەکـەی چارەسـەر دەکـرد.
٦. لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠ القصص﴾
سـوپاس و سـتایش لـە سـەرەتا و کۆتاییـدا، لـە دنیـا و قیامەتـدا، هـەر شایسـتەی ئـەوە، حوکـم و فەرمانڕەوایـش هـەر بەدەسـت ئـەوە، هـەر بـۆلای ئەویـش دەبرێنـەوە .
٧. كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨ القصص﴾
هەرچـی شـت هەیـە تیاچـووە لەناوچـووە جگـە لـەو زاتـە، فەرمانڕەوایـی هـەر شایستەی ئـەوە، هەمووانیـش هەر بـۆ لای ئـەو دەبرێنەوە.
٨. فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣ البقرة﴾
خوایـش لـە ڕۆژی قیامەتـدا دادگایـی نێوانیـان دەکات لـەوەی کـە ناکۆکـن تیایـدا.
٩. وَأَنْـزَلَ مَعَهُـمُ الْكِتَـابَ بِالْحَـقِّ لِيَحْكُـمَ بَيْـنَ النَّـاسِ فِيمَـا اخْتَلَفُـوا فِيـهِ ﴿٢١٣ البقـرة﴾
پێغەمبەرانـی ڕەوانەکـرد، تـا مـژدەدەرو ترسـێنەربن هـاوڕێ لەگـەڵ کتێبـی ئاسـمانیدا، بـۆ ڕوون کردنـەوەی حـەق و ڕاسـتی، تـا لەنێـوان خەڵکیـدا فەرمانڕەوایـی و دادوەری ئەنجـام بـدات لەسـەر ئـەو شـتانەی کـە بۆتـە کێشـەیان و ڕاو بۆچوونیـان لەسـەری.
١٠. فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١٤١ النساء﴾
خوا لە ڕۆژی قیامەتدا دادوەریی دەکات لە نێوانتاندا.
١١. إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١ المائدة﴾
بەڕاستی خوای گەورە فەرمان دەدات بە هەر شتێک کە بیەوێت.
١٢. وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤ المائدة﴾

ئـەوەی حوکـم و داوەری بـەو بەرنامەیـە نـەکات کـە خـوا دایبەزانـدووە، ئائەوانـە بـێ بـاوەڕن.
١٣. وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ·{٤٥ المائدة}·
بێگومـان ئـەوەی حوکـم و داوەری نـەکات بـەو بەرنامەیـەی کـە خـوا دایبەزانـدوە، ئائەوانـە هـەر سـتەمکارن.
١٤. وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ·{٤٧ المائدة}·
ئـەوەی حوکـم و داوەری نـەکات بـەو بەرنامەیـەی کـە خـوا دایبەزانـدوە، جـا ئـا ئەوانـە ناپـاک و تاوانبـارو لـە سـنوور دەرچـوون.
١٥. يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ ·{٩٥ المائدة}·
دووکەسی شارەزای دادپەروەر لە خۆتان بیدەن.
١٦. فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ·{٨٧ الأعراف}·
چـاوەڕێ بـن هەتـا خـوا خـۆی داوەری دەکات لـە نێوانمانـداو هـەر ئـەو زاتـە خـۆی چاکترینـی دادوەرانـە.
١٧. وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ·{١٠٩ يونس}·
تـۆ (ئـەی پێغەمبـەر صلـی الله علیـە وسلم) هـەر شـوێنی ئـەو (بەرنامەیە) بکـەوە کـە لـە ڕێگـەی وەحـی و نیـگاوە بـە تـۆ دەگات و ئارامگرو خۆگربـە (لەبەرامبـەر هـەر کێشـەیەکەوە کـە خوانەناسـان بـۆت پێـش دەهێنـن) هەتـا خـوا خـۆی داوەری دەکات و ئـەو زاتـە چاکتریـن و دادپەروەرترینـی دادوەرانە.
١٨. فَلَـنْ أَبْـرَحَ الْأَرْضَ حَتَّـىٰ يَـأْذَنَ لِـي أَبِـي أَوْ يَحْكُـمَ اللَّهُ لِـي وَهُـوَ خَيْرُالْحَاكِمِيـنَ ·{٨٠ يوسـف}·
ئـەم سـەر زەمیـن و وڵاتـە بەجـێ ناهێڵـم هەتـا باوکـم مۆڵەتـم دەدات، یاخـود خـوا فەرمانێـك بـدات لـە قازانجـم بێـت، ئـەو زاتـەش چاکترینـی دادوەرانـە.

١٩. وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١ الرعد﴾.
خــوا خــۆی داوەریــی دەکات و (گۆڕانکاریــەکان تاوتــۆی دەکات)، کــەس ناتوانێــت موحاســەبەی بــکات و کۆســپ و تەگــەرە بهێنێتــە ڕێــی وئەوزاتــە زۆر بەخێرایــی هەمــوو شــتێك تاوتــۆی دەکات و لــە هەمــووان دەپرســێتەوە.
٢٠. فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ﴿٥٢ الحج﴾.
شــتی نابەجێــی تێکــەڵ بەئاواتەکــەی کــردووە، ئینجــا خوایــش فریــای کەوتــووە و ئــەوەی شــەیتان فڕێــی داوەتــە نــا ئاواتەکەیــەوە، ســڕیویەتیوە، لــەوەودوا خــوای گــەورە ئایــەت و فەرمانەکــەی خــۆی چەســپاو دامــەزراو کــردووە.
٢١. الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ﴿٥٦ الحج﴾.
ئــەو ڕۆژە پاشایەتی و دەســەڵات تەنها بــە دەست خوایــە و فەرمانــڕەوای لــە نێوانیاندا دەکات.
٢٢. اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩ الحج﴾.
هــەر خــوا خــۆی لــە ڕۆژی قیامەتــدا داوەری دەکات لــە نێوانتانــدا لەســەر ئــەو شــتانەی کــە ئێــوە کێشــە و جیاوازیتــان لەســەر دەکــرد (لــەوێ ڕاســتیەکان بەتــەواوی دەردەکەوێــت).
٢٣. إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٣ الزمر﴾.
بێگومــان خــوا داوەری دەکات لــە نێوانیانــدا، لــەو شــتانەدا کــە کێشــەیان لەســەری هەیــەو ڕایــان دەربــارەی جــۆراو جــۆرە.
٢٤. ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠ الممتحنة﴾.
ئائــەوە حوکــم و فەرمانــی خوایــە، کــە خــۆی فەرمانڕەوایــی دەکات لــە نێوانتانــدا، خــوای گــەورەش هەمیشــە زانــا و دانایــە.
شــێخ: اخ عومــەر تــۆ کەســێکی سیاســیت نــەك دینــی، وا ئــەو هەمــو

بەڵگـەت لەبـەرە!
عومـەر عەلـی: اسـتاذ گیـان ئـەو دەقانـە خـۆ هەمـوی قورئـان بـو، تـۆ خوێنـدوەت بۆیـان چـی یـە، خـۆ مەوزوعـی سیاسـی و نا سیاسـی شـتێکی دروسـتکراوە گەرنـا دیـن گشـتگیرە ئـەی وا نـی یـە؟
شـێخ: بەڵـێ راسـتە بـەڵام مەسـەلەی حوکـم و حوکمڕانـی بـەو شـێوەیە نـی یـە ئێسـتە بـاس دەکرێـت، زیاتـر حەرەکەتـە سیاسـیە دینیـەکان زەقـی دەکەنـەوەو دەیانەوێـت پشـێوی دروسـت بکـەن و موزاهـەرەو ئەو شـتانە، ئێمـە دەبێـت پشـتی حاکمەکانـی خۆمـان بگریـن و ئەگـەر هەڵەیەکیشـیان هەبـو ڕوبـەڕو پێیـان بڵێیـن.
عومـەر عەلـی: مەسـەلەی حوکـم لـە دو حاڵـەت بـەدەر نـی یـە، یـان وەك عەقیـدە دەبێـت حسـابی بـۆ بکەیـن کـە لادان لێـی ئـەوە کوفـرەو وەك دەقـەکان باسـی لێـوە دەکـەن، یـان ئەوەتـا بـەو شـێوەیەش سـەیری نەکەیـت بەلانـی کەمـەوە لادان لێـی تاوانـی گەورەیـەو کەبائیـرە، کـە نابێـت بێدەنگـی هەڵبژێردرێـت بەرانبـەری، چـون بێدەنگـی نیشـانی ڕازی بونـە.
شـێخ: بیرۆکەیەکـم بـۆ هـات اخ عومـەر، دەڵێـی چـی ئەگـەر تەرحـی بکـەم؟
عومەر عەلی: لە خزمەتتاندام یا شێخ بڵێ.
شێخ: ئەگـەر بەلاتـەوە بـاش بێـت تەرحـی دەکـەم تـۆ وەك ڕاوێـژکار لێـرە کار بکەیـت.
عومـەر عەلـی: یـا شـێخ مـن هەرچەنـد تـۆ وتـت کەسـێکی سیاسـیت بـەڵام مـن کەسـێکی سیاسـی نیـم، حەزیـش لـە بـواری سیاسـەت ناکـەم، گـەر حـەزم لـە سیاسـەت بکردایـە علـوم سیاسـەم دەخوێنـد، نـەك شـەرع و دواتـر بـواری زمـان و ئـەدەب.

شێخ: دەکرێت خزمەت بکەیت و ئێمەش پێمان خۆشە کەسانی وەك ئێوە دونیا دیدەو وەعی لێمانەوە نزیك بێت.
عومەر عەلی: هیوادارم یا شێخ ئەو دو بوارەی کە من مەبەستم بو لەم سەفەرەدا بێتە دی، چون هەردوکی فەراغەو خزمەتە ئەگەر خزمەتتان دەوێت، گەر حەزیش لە فراوانکردنی بکەن، کورسی زیاترمان بدەنێ لە زانکۆو تا کەسی زۆرترتان بۆ بنێریت، گەر لە مەجالەکانی تریشدا هەر کورسیمان بدەنێ دەتوانین لە کوردستانیەشەوە تەلەبەتان بۆ بنێرین، گەر هاوکاربن و کولفەکەی بگرنە ئەستۆ، چون لای ئێمە هەم کێشەی دارایی هەیە ئەڵبەت وەك خەڵك مەبەستم، وە هەمیش کێشەی سستمی بانک کە ڕێگرە بۆ قوتابی.
شێخ: من تەلەفۆنت بۆ دەکەمەوەو هەرچی بکرێت بۆتانی دەکەین.
عومەر عەلی: دەی من کاتتان ناگرم زیاترو پەیوەندیمان دەبێت، هیوادارم تا لە سعودیەدام هەواڵەکەم بە بەڵێ یان نەخێر بدەنەوە، چون ئەگەر ویستان بمبیننەوە دەتوانین بەڵام کە سەفەرم کردەوە زەحمەتە، چون سەرقاڵم و سەفەری ئوردنیشم هەیە پێش بەریتانیا.
دوای ٢ رۆژ
شێخ: السلام علیکم اخ عومەر.
عومەر عەلی: وعلیکم السلام یا شیخ.
شێخ: دیراسەی داواکاریەکەمان کرد ببورە لەوەی ناتوانین هیچت بۆ بکەین!
عومەر عەلی: گرنگ ئەوەیە استاذ گیان من ئەوەی لەسەرم بو پێم گەیاندن، داواکاریەکەش بۆ شەخسی خۆم نی یە، خۆزگە وردتر دیراسەتان دەکرد لەوەی ئایە کەسێك بێتە بەردەستی خۆتان و بخوێنێت و دواتر بگەڕێتەوە چ زیانێك لەوەدایە، دوای ئەوە ئەو

سەرچاوانەی کە من دەمویست بۆ کاری دەعوە خۆ خۆتان نوسیوتانە لەگەڵ ئەوەیە دەکرێت مولاحەزەشم لەسەری هەبێت بەڵام هەر پێم چاکترینە بۆ ئەو کارە، بەجۆرێکی تر من بڵاوکراوەکانی ئێوە بڵاو دەکەمەوە نازانم بۆ خوێندنەوەی تری بۆ بکرێت، بەهەرحاڵ من مەمنونی تۆم و لوتفت نواند، ئیتر بڕیارەکەش لە نێوانی خۆتان و خوای گەورەدا دەمێنێتەوە، من هەر ئەوەندە توانام هەبو بەڵام توانای ئێوە زیاترە وەك خۆت وتت.

شێخ: والله اخ عومەر تۆ راست دەکەیت بەڵام بلێم چی، لەگەڵ کەسانی تردا قسە بکە، بڕۆ بۆ زانکۆی مەدینەش، سا بەڵکو شتێکت بۆ بکەن.

عومەر عەلی: بێگومان وا دەکەم، جزاك الله خيرا استاذ گیان.

شێخ: خوای گەورە لە پشتت بێت اخ عومەر.

دوای چەند رۆژێك لە ڕیازی پایتەختی سعودیە، دەعوەتم لە هوتێل الراجحی بۆ ساڵیادی موئەسەسەیەکی دەعەوی لەگەڵ دوبرای زۆر بەڕێزی کورددا، کە تەنسیقمان هەبو پێشتر پێکەوە، هەردوکیان دکتۆرایان لە بواری شەریعەدا هەیە، زۆر دڵسۆزن و کاری چاك دەکەن بە تایبەت لە بڵاوکراوە شەرعیەکان بە زمانی کوردی لە سعودیە بۆ حاجیان و وە زۆری تریش.

دوای دانیشتن و هەڵسەنگاندی کارەکان، بەم شێوەیە بە دەم نان خواردن و گفتوگۆوە بەم شێوە دەستمان پێکرد.

عومەر عەلی: براینە ئێمە لە ئەوروپا فەراغی سەرچاوەی شەرعیمان هەیە بە زمانە جیاوازەکان، ئینگلیزی و عەرەبی، کێشەمان نی یە سەرچاوە زۆرە بەڵام زمانەکانی تر پێویستیەو فەراغە.

دکتۆر ئومێد چروستانی: یا شێخ پێشتر لەگەڵ برای خۆمدا عومەر

عەلی قسەم کردوەو لەماڵی خۆمان بو، دەکرێت گرنگی بەم بوارە بدرێت و فراوان بکرێت، تا فەراغی ئەوانیش پڕ بکاتەوە.
شێخ: والله ئێمە زۆر خۆشحاڵین کە بەو شێوەیە پێشوازی هەبێت و هەوڵ دەدەین زۆر گرنگی پێ بدەین.
دکتۆر پشتیوان سابیر: ئێمە خۆ کاری باشمان کردوە لە سایتەکەداو خۆشت ئاگاداریت و هەتا بڵاوکراوەی خۆشتی تێدایە.
عومەر عەلی: ئێستە دونیای ئەنتەرنێت زۆر گرنگی خۆی هەیەو هیوادارم ئێوە فراوانی بکەن، چون ئەو سایتە دەکرێت وەك سەرچاوە بەکاری بهێنین، چون گەر سەرنج بدەن چەندین سایتی و ئیعلامی گوماناوی هەیە هەتا بەناوی ئیسلامەوە بڵاوکراوە بڵاو دەکەنەوەو ناوەرۆکەکەی شتی ناشەرعی تێ دەکەن، ئێوە گەر ئەم کارە بکەن بۆ ئێمە جێگەی سیقەیە، ناونیشانەکەی بە عەرەبی یان کوردی یان ئینگلیزی هەبێت، ئەوسا ئیتر زمانەکە با نەشزانین تەئمینین لەوەیە کارەکە کارێکی پوختی دینی و جێگەی متمانەیە.
هەمویان پێکەوە: پشت بەخوای گەورە وا دەکەین.
دەستخۆشتیان لێ دەکەم و ئیتر بەم شێوەیەش ڕزگارمان دەبێت لە پۆستی کتێب و ئەزیەت، خوای گەورە خێرتان بنوسێت.
ئەمەش سایتەکەیە ئێستە بە ١١٤ زمانی جیهان بڵاوکراوەی تێدایەو زمانی کوردیش یەکێکە لەو زمانانەی لە ڕیزبەندی ئەو زمانانەدایە، فەزڵەکەشی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کوردە بەڕێزانە کە خۆبەخشی و بێ ماندوبون کاریان تێدا کردوە لە بواری کوردیەکەدا، هەروەها سەدان خۆبەخشی تر لە زمانەکانی تردا. پێگەکەش ناوی ماڵی ئیسلام، ئیسلام هاوس.
https://islamhouse.com

دوای چەند ڕۆژ لە زانکۆی مەدینە لە شاری مەدینە
عومەر عەلی: السلام علیکم شێخ
شیخ: وعلیکم السلام فەرمو دانیشە یاخوا بەخێربێیت.
عومەر عەلی: استاذ سەرم زۆر ئێشاوە بۆ کارێك و تا ئێستە هیچم بۆ نەکراوە.
شێخ: تۆ بڵێ و من لە خزمەتتانـدام هەرچی بە ئێمە بکرێت و گونجاو بێت .
عومەر عەلی: ڕۆشتمە جامعیە ام القری، لەگەڵ زۆر کەسی تریش قسەم کردوە، دەمەوێت ساڵانە کورسیمان پێ بدەن بۆ قوتابی لە ئەوروپاوە بینێرن بۆ ئێرە بۆ خوێندنی شەریعەو دواتر گەڕانەوەی بۆ ئەوروپاو دەعوەکردن.
شیخ: فەرمو ئەمە ڕێنوماییەکانە بیخوێنەرەوە.
دوای خوێندنەوەی
عومەر عەلی: استاذ گیان من دەمەوێت حسابێکی تایبەتمان بۆ بکەن، شروطی قبوڵ زۆر قورسە لێرە، یەعنی ئەم هەمو تاقیکردنەوە بۆ کەسێك لە بەریتانیاوە زمانی عەرەبی نازانێت یان زۆر لاوازە ناکرێت، ئەسڵەن بۆیە من دەیانێرم فێری زمانی عەرەبی و شەرعەکە بن.
شێخ: دەی ناگونجێت و ناتوانین، وە زمانیشی لاواز بێت چۆن دەکرێت.
عومەر عەلی: استاذ گیان دەکریت، من کە ڕۆشتمە خوێندنی شەریعەو قانون زمانم نەدەزانی، هەموی ٣ مانگی پێ نەچو فێربوم، دواتر نەگەشتە ٦ مانگ تەلەبەیەك کە ئاستی لاوازبوایە دەیانخستە پاڵ من داوایان لێ دەکردم کە یارمەتی دەری بم، ئەمە بۆ؟ چون من مەبەستم بو، ئەوانەش کە من دەیانێرم بۆ ئێرە مەبەستیانە فێربن، گەرنا خۆ شەهادە بەلایانەوە گرنگ نی یە.

شێخ: چۆن شەهادە بەلایانەوە گرنگ نی یە.
عومـەر عەلـی: حـەز دەکەیـت تـۆ یارمەتیمـان بـدە لـە وەرگرتنیـان و زەمالـەت کردنیـان، شـەهادەیان هـەر پـێ مـەدەن، ئـەوان شـەهادەیان مەبەست بێت لە زانکۆکانی بەریتانیا بۆ شەهادە دەخوێنن، دوای ئەوە دەکرێت ئێوە چاو لە وڵاتە پێشکەوتوەکان بکەن، ئەوان ئاسانکاری دەکەن لە وەرگرتنی قوتابیدا، بەڵام دواتر لە زانکۆدا ئاسانکاری ناکەن لە دەرچونی، پێچەوانەی وڵاتانی شەرقی، کە قوتابی دەکوژن تا لە زانکۆ وەرگیرێت دواتر زانکۆش هیچ فێرنابێت، وە ئەوان بۆ دامەزراندنیش سەختگیری دەکەن و ئەم هەمو تاقیکردنەوەو هەڵسەنگاندە ئیوە بۆ وەرگرتن لە زانکۆ دەیکەن ئەوان بۆ ئیش دەیکەن، بۆیە دەبینی ئەوان سەرکەوتوترن.
شێخ:اخ عومەر تۆ راست دەکەیت، ئەڵبەت منیش پێم باشە بەو شێوەیە بێت، هەیە مامۆستایەو مستەوای نی یە، هەر باریشە بەسەر حکومەتەوە.
عومەر عەلی: ئەڵبەت من پێم خۆش نی یە باسی حکومەت بکەم، بەڵام تۆ باستکرد، بەڵام هەموی خەتای حکومەتە، چون سستمەکە حکومەت لێی بەرپرسیارە، کەسێك مستەوای نەبێت با فەسڵی بکەن، لەسەر بنەمای توانا ئیش بدەن نەك هەر بە شەهادەو بەبێ توانا، ئەوە وڵاتی ئێمەش وایە، جا چون توانا لەبەرچاو ناگیرێت و دواتر مومارەسەی توانا ناکرێت هەرکەس بۆی بلوێت بەهەر شێوەیەك بێت شەهادە بەدەست بهێنێت دەیکات، چون دڵنیایە دواتر هەر وەرەقەکە لای حکومەت دەخوات و عیلمەکەی ناوێت، جا ئەگەر عیلمەکەی بویستایە ئەوسا بەو شێوە نادروستە هەوڵی شەهادە نەدەدرا، من چەندەها دەرچوی شەریعە دەناسم ناتوانێت وتارێك بدات، ناتوانێت

مەوزوعێکـی شـەرعی حـەل بـکات، ئەسـڵەن هـەر پێـوەی دیـار نـی یـە ئـەو کەسـە شـەرعزان بێـت، ئـەی ئیتـر ئـەو شـەهادە سـودی چـی یـە بـۆ ئـەو کەسـە!

شـێخ: زۆر راسـتە اخ عومـەر ئەمانـە دەبێـت بـە مـروری زەمـەن چـارە بکرێـت، شکۆ بـۆ زانسـت بگەڕێتـەوە نـەك بـۆ وەرەقەیەکـی بـێ نـاوەرۆك، زاناکانـی پێشـین چ شـەهادەیەکیان هەبـوە، بـەڵام ئـەوە زانسـتەکەیان بـوە ئێسـتە بەنـاو دکتۆراکانیـش هـەر لێـی تێناگـەن.

عومـەر عەلـی: مـن سوپاسـی تـۆ دەکـەم و وەختـت ناگـرم، پەیامـەم گەشـت و لـە ئێـوەش تێگەشـتم.

شێخ: پێـم خـۆش دەبـو لیقایەکمـان رێـك بخستایەو لەگـەڵ دکتۆرەکانـی زانکـۆدا ئـەم باسـە بـە کراوەیـی بـاس بکردایـە، گومانـم نـی یـە ئەزمونـی ئێـوەو ئـەو بەراوردکاریـەی کـە لاتانـە سـودی دەبـو، ئەوسـا ئێمـەش سـودمان لـێ وەردەگـرت.

عومـەر عەلـی: سبەی سـەفەری ئوردنـم هەیـەو لەوێشـوە بـۆ بەریتانیـا گەرنـا خۆشـحاڵ دەبـوم.

پوختـەی بـاس: لـە ڕێگـەی پەیوەندیەکانـەوە دەکرێـت ئامانجـی گـەورەو لێتێگەشـتنی باشـتر دروسـتبکرێت، بـە مەرجێـك پەیوەندیـەکان بـە حیزبـی و شەخسـی نەکرێـت و بـۆ بەرچـاوی کامیـرا نەبێـت.

دەکرێـت لـە ئاستی شەخسیدا ئینجـازی گـەورە بەدەسـت بکەوێـت دواتـر بـە قازانجـی کۆمەڵگەدا بشـکێتەوە.

کۆتایی:

گەر بە ڕێکخراوەیی کاربکرێت و گرنگی بە پەیوەندی وڵاتان بدرێت ئەوسا دەکرێت چەندین سودی جۆربەجۆری لێوە بەدەست بهێنرێت، مەبەست لەم پەیوەندیە هەر کۆمەڵێك بۆ هەرکارێك دەکرێت لەم ڕێگەیەوە کارەکانی فراوان بکات.

گەر بە ڕێکخراوەیی کاربکرێت
و گرنگی بە پەیوەندی وڵاتان
بدرێت ئەوسا دەکرێت چەندین
سودی جۆربەجۆری لێوە
بەدەست بهێنرێت، مەبەست
لەم پەیوەندیە هەر کۆمەڵێك بۆ
هەرکارێك دەکرێت لەم ڕێگەیەوە
کارەکانی فراوان بکات.

گفتوگۆی پشت حەج و عەمرە

پەیامی هاوکاریی

د.عومەر عەلی
۲۰۱۹

ISBN 978-168454167-6